

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Фізико-технічний інститут, факультет будівельної архітектури
(повне найменування інституту, назва факультету)

Підприємство, торгівлі та біржової діяльності
(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

Магістр

(ступінь вищої освіти (освітній ступінь))

на тему Обґрунтування інвестиційного роз-
витку суб'єкта господарювання

Виконав: студент VI курсу, групи БАФ-4/3 м
спеціальності (напряму підготовки)

076 "Підприємство торгівлі та біржової діяльності"
(код і назва напряму підготовки, спеціальності)

Ілюченко Антон Михайлович
(прізвище та ініціали)

Керівник Ілюченко Алла Михайлівна
(прізвище та ініціали)

Рецензент Гармідер Лариса Дмитрівна
(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
20/8 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет Філософський інститут, факультет філософії та права
Кафедра Підприємства торгівлі та біржової діяльності
Ступінь вищої освіти (освітній ступінь) _____
Спеціальність 076 Підприємства торгівлі та біржової діяльності
(код і назва)
Напрямок підготовки _____
(код і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Івченко А.М.

“ ” 2018 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Івченко Дмитро Михайлович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Інноваційно-інвестиційна привабливість підприємства харчової промисловості в сучасних умовах.
Обґрунтування інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єкта господарювання.
керівник проекту (роботи) Івченко Дмитро Михайлович, д.е.н., проф.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “01” 10 2018 року № 245

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 05 грудня 2018 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи) Квалітативно-кількісні, статистичні дані, дані фінансової звітності та література джерел до даного.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Виконати теоретичні дослідження кількісної оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, провести розрахунки, скільки та зроблено узгоджуючи висновки щодо привабливості. Характеристика підприємства ТОВ ВО Моліс. Підприємство привабливості підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

7. Дата видачі завдання[illegible]

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

Шкаєва А. М.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Ткаченко А. М.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Робота містить: 113 сторінок, 22 таблиці, 7 рисунків, 3 додатки, 56 джерел.

Об'єкт дослідження - інноваційно-інвестиційна привабливість підприємства харчової промисловості в сучасних умовах.

Мета роботи - розробка та обґрунтування методичних положень та практичних рекомендацій покращення інноваційно-інвестиційної привабливості сучасного підприємства харчової промисловості в умовах вітчизняної ринкової економіки.

Завдання – обґрунтувати інноваційно-інвестиційну привабливість сучасного підприємства харчової промисловості, здійснити аналіз фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання, визначити напрямки покращення інвестиційної та інноваційної привабливості підприємства.

Методи дослідження - статистико-економічний, абстрактно-логічний, монографічний, прогнозування, графічний.

Короткий зміст роботи: розглянуто теоретичні засади комплексної оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, проведено розрахунки, аналіз та зроблено узагальнюючі висновки щодо інноваційно-інвестиційної привабливості сучасного підприємства молочної галузі, зокрема щодо поліпшення інноваційно-інвестиційної привабливості вітчизняного підприємства харчової промисловості ТОВ "ВО"Моліс".

ІННОВАЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЇ, ХАРЧОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ, ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН, - ПОТЕНЦІАЛ, ПРОЕКТ, РЕГІОН, КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД, ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА, МОЛОЧНА ГАЛУЗЬ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	9
1.1 Роль та місце інноваційно-інвестиційної діяльності в процесі розвитку підприємства	9
1.2 Сутність та організація інноваційно-інвестиції діяльності підприємства ...	19
1.3 Принципи та методика оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств.....	30
2 АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ"ВО"МОЛІС"	52
2.1 Характеристика підприємства ТОВ " ВО"Моліс"	52
2.2 Аналіз фінансового-економічного стану ТОВ"ВО"Моліс"	57
2.3 Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства харчової промисловості.....	68
3 ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ "ВО"МОЛІС".....	80
3.1 Напрями підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості ТОВ "ВО"Моліс".....	80
3.2 Реалізація напрямів підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості в контексті розвитку кластеру молочної галузі Запорізької області.....	87
3.3 Визначення ефективності інноваційного проекту на ТОВ "ВО"Моліс".....	92
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	99
ДОДАТОК А.....	104
ДОДАТОК Б.....	109
ДОДАТОК В.....	113

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні реалії функціонування вітчизняних підприємств постійно видозмінюються. Наразі важливу роль для ефективного розвитку суб'єктів господарювання відіграють інноваційні процеси. Рівень зазначених процесів зумовлює економіко-фінансовий стан конкретних регіонів та конкурентоспроможність вітчизняних підприємств. Систематичне конкурування у всіх царинах, зокрема за свого споживача та нові ринки збуту власної продукції, змушує вітчизняних виробників модернізуватися, систематично застосовувати нові підходи та впроваджувати інновації; працювати над удосконаленням та розробкою нової продукції; апробувати сучасні технології, системи менеджменту та збуту продукції, які б сприяли досягненню якісно нового рівня розвитку, рухали б суспільство до прогресу. Пошуки джерел фінансування інноваційної діяльності набуває вагомого значення в умовах ринкової економіки, адже саме такий підхід уможливить перехід вітчизняної економіки до високих технологій.

На підприємства харчової промисловості покладається важливе стратегічне завдання - вирішення питання продовольчої безпеки держави. Виходячи з цього, різні аспекти підвищення ефективності їх діяльності в контексті активізації інвестиційно-інноваційної роботи можна віднести до пріоритетних векторів розвитку української економіки.

Вирішенням питань інноваційно-інвестиційного характеру підприємств займались вчені-економісти, починаючи з робіт Й. Шумпетера. Соціально-економічні основи процесу накопичення у капіталістичній системі, які є необхідною передумовою інвестиційних процесів, глибоко проаналізовані К. Марксом. Фундаментальний аналіз інвестиційних процесів у ринкових умовах проведено у працях Д. Йоргенсона, Дж. М. Кейнса, Л. Койка, В. Міта, І. Фішера. В Україні ця проблема розробляється багатьма вітчизняними вченими, про що свідчать роботи В.П. Александрової, О.М. Алімова, О.І. Амоші, М.С. Герасимчука, М.П. Денисенка, С.І. Дорогунцова, М.І. Іванова,

М.Ю. Коденської, І.І. Лукінова, Л.В. Левковської, О.М. Паламарчука, А.А. Пересади, С.Ф. Покропивного, А.І. Сухорукова, А.В. Череп, Д.М. Черваньова, М.Г. Чумаченка, Г.А. Швиданенка, В.Я. Шевчука. У цих працях розроблено окремі аспекти проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств.

Однак в цілому проблемі активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості приділяється недостатня увага. Окремі питання розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності вимагають подальшого опрацювання. Саме недостатня наукова розробленість питань удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств зумовлює актуальність теми дипломної роботи, а важливість вирішення сукупності виявлених проблем – мету, завдання, структуру та зміст дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломного проекту є розробка та обґрунтування методичних положень та практичних рекомендацій вдосконалення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства харчової промисловості в умовах сучасної ринкової економіки України. Відповідно до цієї мети в дипломному проекті були поставлені та розв'язувалися такі завдання:

- узагальнено методичні положення щодо сутності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в сучасних умовах;
- розглянуто механізм здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості;
- досліджено теоретичні аспекти регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств;
- здійснено аналіз існуючих методик щодо оцінки фінансового стану підприємства харчової промисловості;
- виконано розрахунок інноваційного потенціалу підприємства щодо можливості впровадження інвестиційного проекту;

- проведено розрахунок інноваційно-інвестиційної привабливості діяльності підприємства молочної галузі в межах регіону на основі кластерного підходу;
- запропоновано заходи з підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств молочної галузі;
- визначено ефективність та рентабельність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є інноваційно-інвестиційна привабливість підприємства харчової промисловості в сучасних умовах.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних й практичних положень щодо удосконалення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства в ринкових умовах господарювання.

Методи дослідження. У процесі роботи над дипломною роботою використані такі методи проведення економічних досліджень: абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків), статистико-економічний (аналіз сучасного стану та визначення факторів впливу на здійснення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості), монографічний (аналіз сучасного стану інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств), прогнозування, графічний.

Теоретичною і методологічною основою дослідження й розв'язання поставлених завдань є положення теорії інноваційної діяльності та сучасного інвестування, досягнення сучасної економічної науки у визначенні закономірностей здійснення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі й нормативні акти, статистичні дані та фактичні показники процесів інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості, спеціальна література з проблем теорії та практики інвестування.

Застосування обґрунтованих методичних підходів і напрямків удосконалення інноваційно-інвестиційної привабливості забезпечить

підвищення ефективності функціонування підприємств харчової промисловості в області молочної галузі.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1 Роль та місце інноваційно-інвестиційної діяльності в процесі розвитку підприємства

Сучасний стан економіки України за багатьма показниками можна оцінити як кризовий. Тому перед країною стоїть важливе та важке питання пошуку шляхів виходу з даної ситуації. Вже ні у кого не виникає питання, щодо необхідності розвитку нових ідей, які технологічно та технічно є конкурентоспроможними – впровадження наукоємних процесів виробництва продукції, тобто діяльність підприємств всіх секторів економіки (виробничих та невиробничих) повинна базуватися на інноваційних основах. Використання інноваційного підходу при створенні товарів призведе до раціональної та збалансованої економії при використанні ресурсів (матеріальних, фінансових, інтелектуальних та інших), які необхідні країні. У той же час інвестицій – це обов’язковий та необхідний елемент, джерело інноваційної діяльності. Але, зустрічаються інвестиції напрям діяльності яких не є інноваційним, що згодом деформує та руйнує структуру національної економіки, гальмує та консервує її, так як розвиток жодної системи не може відбуватися на основі застарілого технологічного устрою. Без інноваційного напрямку інвестицій не зможе відбутися становлення якісно-кількісне економічне зростання в країні. Таким чином, реальний шлях виходу із кризи вбачається у активізації інноваційно-інвестиційній діяльності галузей економіки країн.

Розвиток теорії та практики інноваційної та інвестиційної діяльності розглядала велика кількість вчених. Серед економістів, фундаментальні ідеї яких у цьому питанні щільно увійшли в наукову думку, слід визначити: А. Сміта, К. Маркса, С. Кузнеця, Н. Кондрат'єв та Й. Шумпетер, який, наприклад, перший у 1912 році визначив поняття «інновація» («нововведення»). Серед іноземних дослідників, праці яких використані за методологічну та теоретичну основу дослідження, слід назвати Г. Менша, Б. Санто, Б. Твісса, І. Балабанова, А. Пригожого. Сьогодні значна кількість українських вчених досліджує питання інноваційної або інвестиційної діяльності окремо – О. Дацій, В. Євтушевсько, С. Ілляшенко, М. Пашути, С. Пирожкова, Л. Федулова, Р. Фатхутдінова, А. Череп, О. Чернова та інші.

Незважаючи на значне накопичення теоретичних концепцій, емпіричної теорій та досвіду, залишається невирішеним концептуальні підходи до вивчення характерних рис та єдиного повного бачення визначення категорії інноваційно-інвестиційна діяльність, як цілого, також не розкриті «точки дотику» системоутворюючих понять.

Актуальність дослідження інноваційно-інвестиційних процесів на промислових підприємствах України обумовлена необхідністю становлення й зміцнення конкурентних позицій вітчизняних підприємств в умовах можливої інтеграції України в світову економічну систему. Вітчизняні підприємства характеризуються великим ступенем зношеності основних фондів, низьким рівнем оснащеності підприємств, що вимагає залучення значних об'ємів інвестицій для можливості розвитку високотехнологічних виробництв, орієнтованих на випуск наукоємної продукції, і це дозволить в першу чергу сформувати експортний потенціал України і перейти до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку. Проте вирішення цих завдань має здійснювати не тільки на рівні самих підприємств, а й з обов'язковою підтримкою держави.[36, с.61]

Комплексною характеристикою спроможності підприємства до інноваційної діяльності є його інноваційний потенціал. [39, с.5].В умовах

функціонування вітчизняних підприємств необхідним є підвищення інноваційного потенціалу, що не можливо без активізації інвестиційної діяльності.

Інвестиції займають головне місце в розвитку економічних процесів, являються одним із факторів економічного зростання і оновлення на рівні держави в цілому, на регіональному рівні й на рівні окремих підприємств див. рис.1.1.

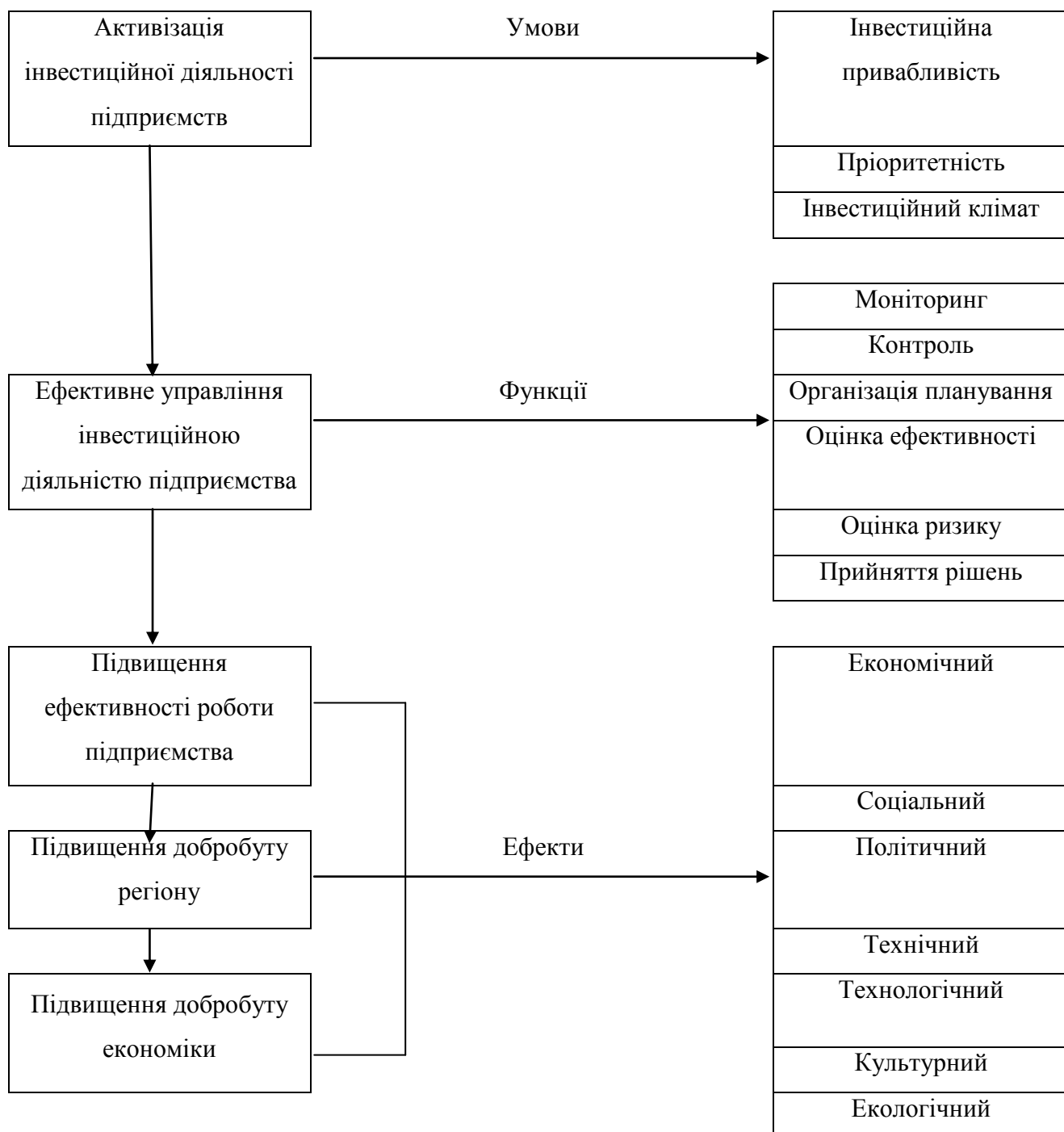

Рисунок 1.1 Значення інвестицій в економічній системі

Активізація інвестиційної діяльності повинна стати ключовим завданням управління підприємством, що вимагає виконання безперервного моніторингу зовнішнього і внутрішнього оточення підприємства, його реакції на зміни в зовнішньому і внутрішньому середовищі з обов'язковою оцінкою ступеня ризику, що дозволить керівництву підприємства приймати якісні управлінські рішення. Підвищення ефективності управління на рівні підприємства приводить до підвищення ефективності на мезо - і макрорівнях, що веде до досягнення економічного, соціального, технологічного та інших видів ефектів.

Інтеграція України в світовий економічний простір, характерною особливістю якого є високий рівень конкуренції, обумовлює необхідність переходу від екстенсивної моделі вітчизняної економіки до інноваційної моделі розвитку господарювання, що, у свою чергу, визначається кількістю і структурою інвестицій, швидкістю і доцільністю їх вкладення. Інноваційний процес, охоплюючи різні аспекти ринкових відносин (виробничі, підприємницькі, соціальні, науково-технічні і маркетингові), сприяє зростанню промислового виробництва, підвищенню продуктивності праці, залученню до виробничої сфери нових резервів. В інвестиційному процесі важливі як екстенсивне - кількісне зростання інвестицій, так і якісне їх зростання, що припускають наукоємні, високотехнологічні інвестиції, які забезпечуються нововведеннями.

Інноваційна діяльність тісно пов'язана з інвестиційною діяльністю, оскільки серйозні інновації немислимі без крупних інвестицій, а ефективні інвестиції без інновацій. Висока капіталоємність масштабних інноваційних процесів обумовлена тим, що дані процеси не можуть бути впроваджені в одній ізольованій підсистемі і для успішної їх реалізації потрібна взаємодія більшості інших підсистем організаційно - економічного процесу.

Так в законі України «Об інвестиційної діяльності» інноваційна діяльність є однією із форм інвестиційної діяльності, і здійснюється з метою

впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу [1].

Вона включає:

- Випуск і розповсюдження нових видів техніки і технологій;
- прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;
- реалізацію довгострокових науково-технічних програм з тривалими термінами окупності витрат;
- фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у положенні продуктивних сил країни;
- розробку і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, технологій, направлених на поліпшення соціального положення населення, екологічної ситуації, тощо.

Інноваційна діяльність згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг [2].

Таким чином, інвестиційна діяльність є ширшим поняттям, що включає вкладення засобів як у нове виробництво, так і в те що існує. Інноваційна діяльність у сучасному трактуванні підприємства розуміється як діяльність по оновленню, зміні, вдосконаленню техніки, технології, організації виробництва праці і управління, різного роду нововведень у систему виробництва.

М. Портер виділяє такі рівні конкурентних переваг підприємства: перевагу низького рангу (дешева робоча сила і сировина; масштаб застосування технологій, устаткування або методів, запозичених у конкурентів), переваги вищого порядку (репутація підприємства; зв'язки з клієнтами; інвестиційна привабливість підприємства) і переваги найвищого порядку (запатентована технологія; диференціація на основі унікальних товарів та послуг; високий професіоналізм персоналу). М. Портер відзначає, що саме переваги найвищого порядку дозволяють утримувати тривалий час конкурентні переваги підприємства.

За допомогою інвестиційної політики можливо розробити шляхи і механізми підвищення ефективності виробництва, направлені на підвищення конкурентоспроможності продукції. Гарантією соціального й економічного процвітання конкурентоспроможності держави і ефективності промисловості на довгостроковий період має стати активна інвестиційна політика з розвитком наукоємних виробництв і технологій.

У монографії М.В. Шарко пропонується ряд стимулів і чинників ініціації інновацій, представлених на рисунку, див. рис. 1.2, де підтримка і підвищення конкурентоспроможності підприємства є головним стимулом впровадження інновацій на підприємстві. М.В. Шарко пропонує для підприємств розглядати в комплексі продуктні, техніко - технологічні й організаційно-управлінські інновації, не віддаючи однозначної переваги конкретному виду інновацій.

При реалізації завдань розвитку інноваційно-інвестиційної політики підприємства мають враховуватися основні принципи, що дозволяють підвищити ефективність функціонування підприємства:

1. Принцип цілісності - дозволяє підвищити ефективність діяльності підприємства одночасно за рахунок активізації інвестиційної та інноваційної діяльності.

2. Принцип пріоритетності - активізація інноваційно-інвестиційної діяльності має здійснюватися в умовах обґрунтованих перспективних пріоритетів розвитку.

3. Принцип селективності - припускає відбір інноваційних проектів, що приносять позитивний економічний, соціальний і інші види ефекту, для включення їх в програму інвестування.

4. Принцип ефективності - пропускає можливість державної фінансової підтримки інноваційних проектів, що дозволить значно підвищити ефективність інноваційно-інвестиційних проектів.

5. Принцип альтернативності прийняття управлінських рішень - припускає багатоваріантність прийняття рішень по інноваційно-інвестиційним проектам в цілях врахування ситуацій ризику та невизначеності[36, с.61-64].

Поняття «інноваційний потенціал» нещодавно увійшло до термінів економічної науки як економічна категорія, але в сучасній економічній літературі, у тому числі й українській, відсутнє однозначне його визначення [49, с.143].

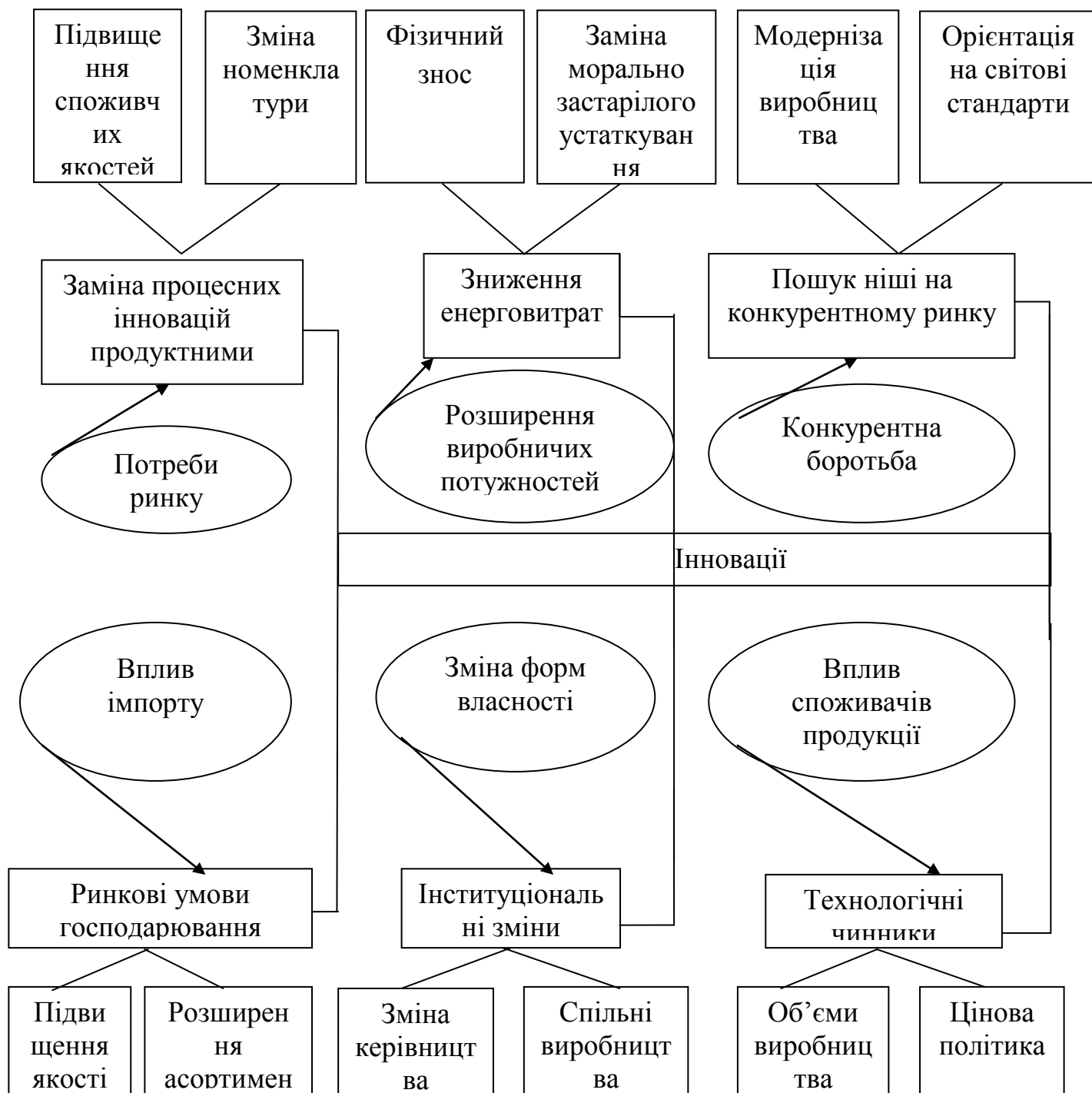

Рисунок 1.2 Стимули і чинники ініціації інновацій

У наукових працях цей термін вживається, як правило, операційно при розв'язанні інших науково - пізнавальних завдань. У багатьох дослідженнях автори концентрують свої зусилля на вивченні окремих сторін інноваційного потенціалу, тому в літературі представлені специфічні визначення, які мало співвідносяться між собою. Іноді поняття «Інноваційний потенціал» ототожнюється з науковим, інтелектуальним, творчим та науково-технічним потенціалом [39, с.5]. Більшість авторів керуються так званим ресурсним підходом, тобто уявляють інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, виділяючи найчастіше такі його елементи, як наукова, інформаційно-технологічна, організаційна, матеріально-технічна, фінансова складові. При цьому усі складники мають бути узгоджені між собою й виконувати певні функції. Інші автори роблять наголос на можливості використання ресурсів див. табл.1.1.

Таблиця 1.1-Варіанти трактування поняття "інноваційний потенціал"

Автор(и), назва, видання	Поняття «інноваційний потенціал»
1	2
Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент: уч. пособие. –СПб: Питер. – 2000. -432 с.	Сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності.
Верба В. А. Новиков І.В. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства //Проблеми науки. – 2003. - №3. – С.23	Сукупність інноваційних ресурсів, що перебувають у взаємозв'язку, і чинників (процедур), які створюють необхідні умови для оптимального використання таких ресурсів з метою досягнення відповідних орієнтирів інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємств у цілому
Федонін О.С. Рєпіна І. М., Олексюк О.І.	Сукупні можливості підприємства щодо

Потенціал підприємства: Формування та оцінка: навч. Посібник. –К.: КНЕУ. -2004. – 316с.	генерації, прийняття й запровадження нових (радикальних і модифікованих) ідей для його системного, технічного, організаційного та управлінського оновлення.
--	--

Продовження таблиці 1.1

1	2
Федулова Л. І. Менеджмент організацій: Підручник. – К.: Либідь. – 2003. – 448 с.	Міра готовності організації виконати завдання, що забезпечують досягнення поставленої інноваційної мети, тобто міра готовності до реалізації проекту чи програми інноваційних стратегічних змін.
Кокурин Д.И. Инновационная деятельность. – М.: ИНФРА-М. – 2001 – 356 с.	Містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути залучені для досягнення цілей економічних суб'єктів.

Як бачимо, існують різні підходи до тлумачення цього поняття. Одні автори роблять наголос на наявності ресурсів, інші на можливості їх використання. Але більшість керується так званим ресурсним підходом, тобто уявляє інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, виявляючи найчастіше такі його елементи як кадрова, інформаційно-технологічна, організаційна й матеріально-технічна складові. Окремо можна виділити фінансові ресурси, які і забезпечують умови реалізації інших елементів і виконують роль їх кількісної оцінки. Усі складові частини мають бути узгоджені між собою і виконувати певні функції згідно з механізмом їх використання, який розробляється у надрах інноваційного менеджменту підприємства [39с.6].

Грунтуючись на викладених варіантах визначень поняття інноваційного потенціалу підприємства, автор роботи пропонує власний погляд на його трактування та характеристики. Інноваційний потенціал підприємства являє собою наявні та приховані можливості залучення та використання ресурсів, спрямованих на сприйняття, впровадження нововведень, які можуть бути залучені для досягнення цілей економічних суб'єктів. Таке визначення акцентує увагу на тому, що інноваційний потенціал є тим підґрунтям, на підставі якого розробляються, впроваджуються на підприємстві нововведення, які надалі зможуть задовольняти потреби суб'єктів господарювання [49, с.143].

Інноваційний потенціал слід розглядати як складну динамічну систему генерування, накопичення і трансформування наукових ідей та науково-технічних результатів в інноваційні продукти, процеси. Інноваційний потенціал підприємства - це підсистема цілісної системи, в якій він взаємозумовлено взаємодіє з іншими потенціалами підприємства (кадровим, науково-технічним, виробничим, технологічним тощо). Тому вважаємо вірним підхід, згідно з яким інноваційний потенціал складає ядро загального підприємницького (або економічного) потенціалу підприємства, органічно входячи до його складових - науково-технічної, кадрової, виробничої, технологічної фінансової та інших, і визначає реальну потенційну можливість підприємства щодо здійснення інноваційного розвитку див. рис.1.3 [39, с.6].

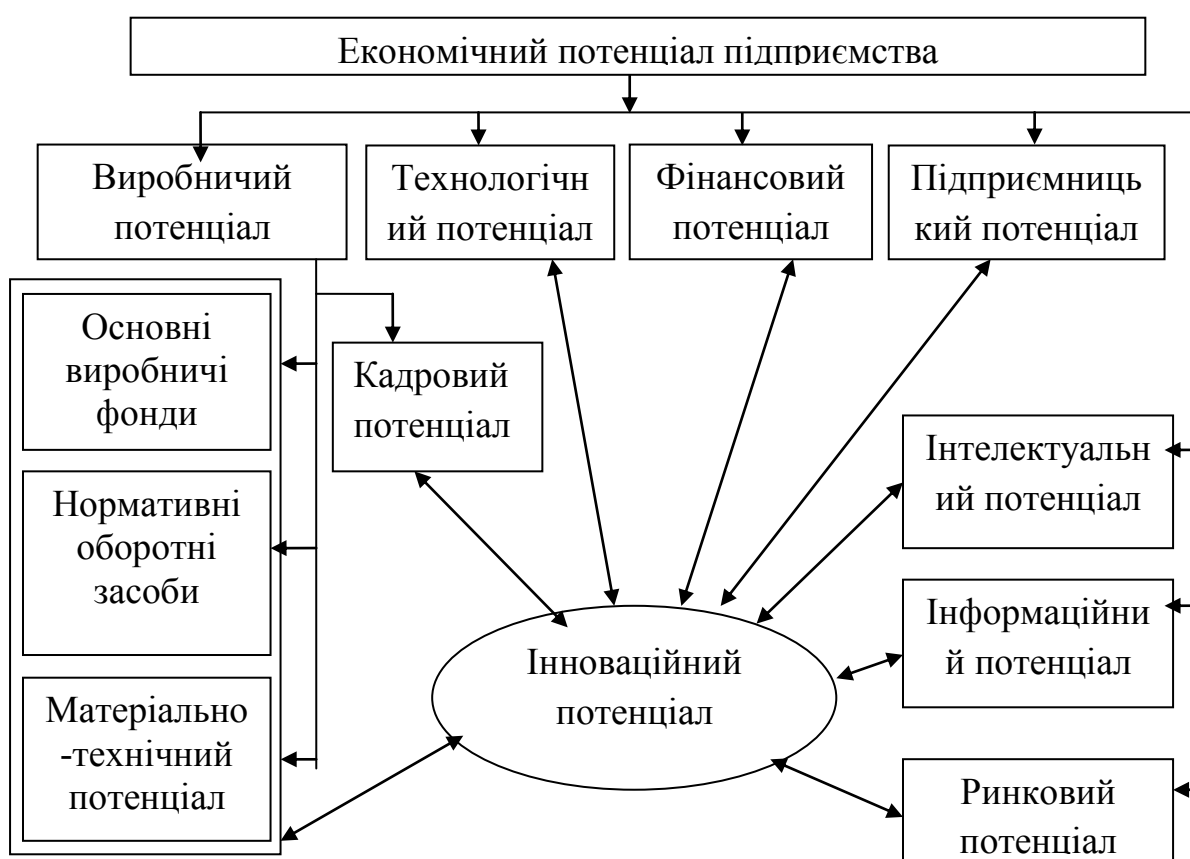

Рисунок 1.3 Місце інноваційного потенціалу в економічному потенціалі підприємства

Стале соціально – економічне зростання в Україні може бути досягнуте лише на інноваційній основі за активного використання сучасних науково-інноваційних розробок. Лише в такому разі реалізуються плани високої якості зростання, ресурсозабезпечення, ефективності виробництва, випуску конкурентоспроможної продукції.

Інноваційна діяльність підприємства залежить від його інноваційного потенціалу, який розглядають як сукупні можливості підприємства щодо ефективного впровадження нових технологій у господарській обіг. Такими можливостями вважають сукупність фінансових, кадрових, матеріальних та інших ресурсів [49, с.142].

1.2 Сутність та організація інноваційно-інвестицій діяльності підприємства

Інновації не можуть існувати без інвестицій. Економічний успіх кожного інноваційного проекту – це відношення рівня фінансової віддачі до початкової інвестицій, а майже кожний інноваційний проект можна розглядати як інвестиційний, головна мета якого – це отримання прибутку. Зазначимо, що існує тісна залежність між інноваційною діяльністю та інвестиційною. Дане твердження можна пояснити через взаємозв'язок складових елементів (об'єктів та суб'єктів) інноваційної та інвестиційної діяльності див. рис.1.4.

Об'єктом інвестиційної діяльності згідно статті 4 Закону України [1] можуть бути науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, тобто все те що є «підґрунтям» для інновації. Перелік суб'єктів інноваційної діяльності визначений у статті 5 Закону України «Про інноваційну діяльність» [2].

До основних суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності відноситься: інноватор – учасник інноваційного процесу, який здійснює створення та впровадження на ринок (комерціалізацію) результату інноваційної діяльності – інновацію; і інвестор (учасник, який фінансує процес створення), тобто особа яка спрямовує ресурси у інновацію (точніше ідею або новацію). Якщо

інноваційно-інвестиційну діяльність розглядати, як взаємодію суб'єкту та об'єкту інноваційної та інвестиційної діяльності, то «точкою дотику» буде «готова» інновація, яка вже реалізована на ринку, в той же час інвестор отримує прибуток або інші види корисного ефекту, а новатор – можливі ефекти, які можна отримати у результаті впровадження інновації (наприклад, економічний – збільшення доходу інноватора, соціальний – покращення умов праці, екологічний – зменшення частки забруднення навколишнього середовища та інше).

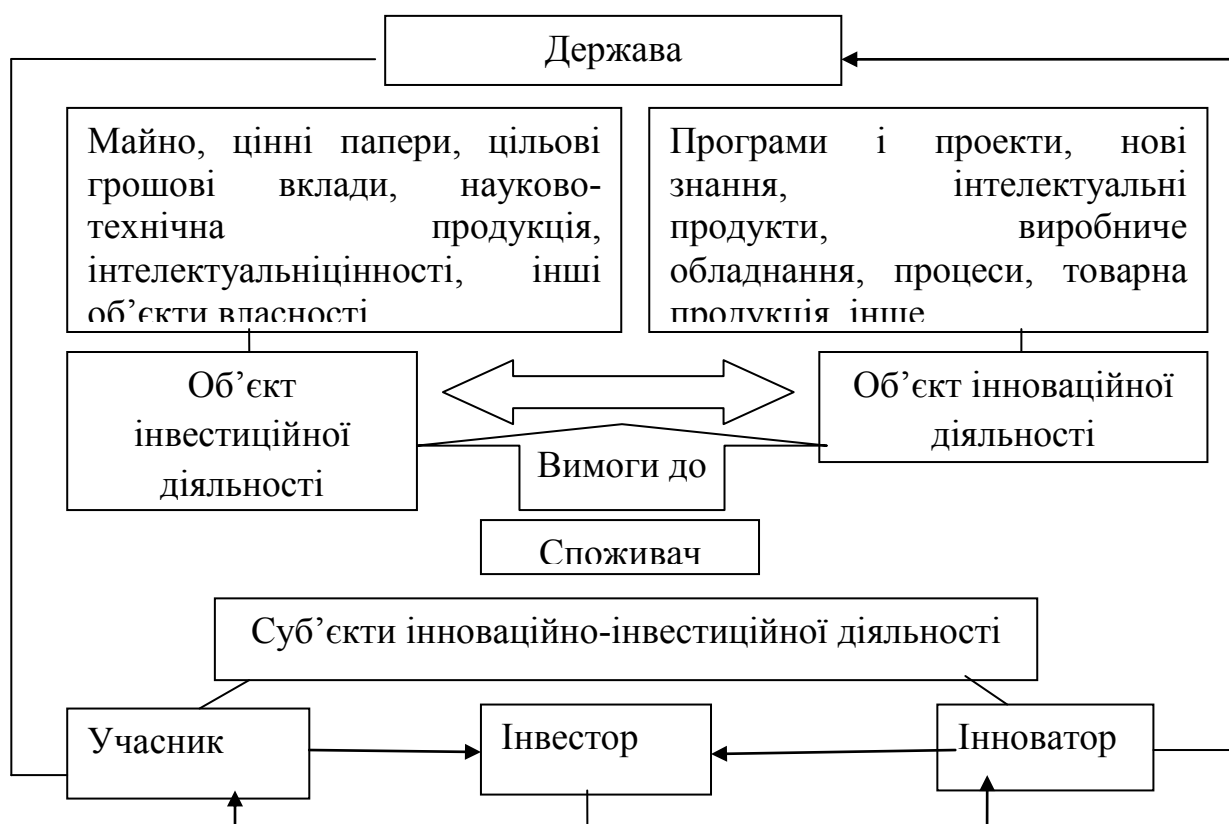

Рисунок 1.4 Зв'язок між суб'єктами та об'єктами інноваційно-інвестиційної діяльності

Тобто, об'єкт (інновація на ринку) набуває однакової форми та стає єдиним для обох видів взаємодії, так як суб'єкт інвестиційної діяльності вкладає (надає) ресурси (матеріальні, не матеріальні) у результати інтелектуальної роботи, а для інноватора, який створив даний «результат» – це також є об'єктом на якій він спрямовує свою діяльність. Отже, на думку

авторароботи, саме створення та поява інновації – головна причина існування економіко-соціальної категорії інноваційно-інвестиційної діяльності див. рис.1.5.

Інновації - (від латинського innovation - поновлення, зміна) - нові досягнення в галузі технології чи управління, призначені для використання в операційній, інвестиційній чи фінансовій діяльності підприємства [22, ст.206].

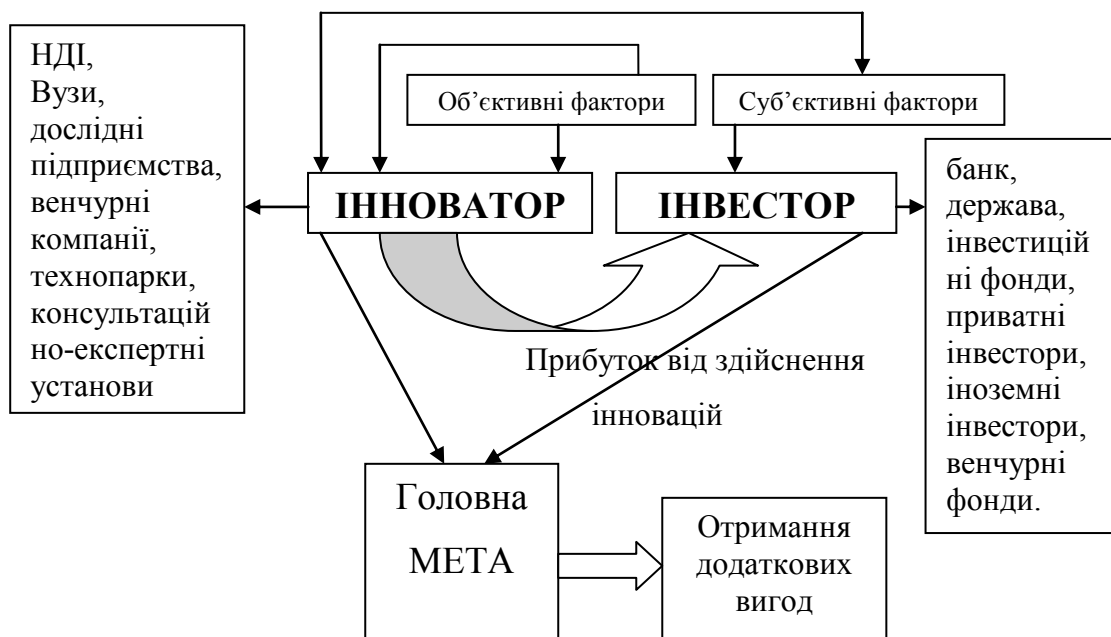

Рисунок 1.5 Взаємозв'язок інноваційної та інвестиційної діяльності

На думку автора роботи, зв'язок інноваційної та інвестиційної діяльностей настільки сильний, що існування цих термінів окремо звужує визначення інноваційного процесу і тільки економічна категорія «інноваційно-інвестиційна діяльність» розкриває «шлях появи» необхідних ресурсів для впровадження інновацій.

Спорідненість та взаємозв'язок даних категорій простежується у широкому виборі напрямів застосування, тобто інвестиції та інновації (як системоутворюючі складові) можуть бути вкладенні у різні сфери (організаційну, фінансову, соціальну, наукову та інші), але тільки інноваційний

підхід надасть інвестиціям належного «забарвлення» та призводить до досягнення максимального ефекту.

Отже, спостерігається схожість у трактуванні основних задач притаманних даним категоріям див. табл. 1.2. Спорідненість полягає у тому, що ці поняття носять довготерміновий характер та обидві спрямованні на отримання результату – одержання ефекту (економічного, соціального, екологічного та інших). Довготерміновий характер вбачається у тому, що результат від вкладання та впровадження інвестицій та інновацій відповідно до часу отримання вигоди займає певний час.

Таблиця 1.2 -Схожі та обов’язкові риси у визначенні понять "інновації" та "інвестиції"

Ознаки	Характеристика
1	2
Мета	Отримання (досягнення) додаткових вигод (ефекту): - економічного (дохід); - соціального (покращення рівня життя), інші.
Термін здійснення	Певний проміжок часу (середньострокові, частіше довгострокові). Для інновацій - від зародження ідеї до комерційної інновації; Для інвестицій - період окупності.
Спрямування (напрямок)	Обидві категорії спрямовані на покращення властивостей об’єкту діяльності (оновлення, поліпшення, модернізація, реконструкція)

Таким чином, доцільне буде використання терміну «інноваційно-інвестиційна діяльність», який більш детально пояснює значення «інноваційна діяльність», тобто розкриває завдяки якому ресурсу буде отриманий максимальний ефект. Деякі з авторів процес вкладання інвестицій в інноваційний розвиток називають інноваційно-інвестиційною діяльністю [26, с.14] інші трактують його як інвестиційно-інноваційну. Тобто названі терміни

розглядаються як синоніми [11, с.148-152]. На їх думку, данні словосполучення не можуть бути використанні в однакових значеннях. Я погоджуємося з думкою к.е.н. Гаман М. В. [35, с.326], який наголошує про нерозривність поняття «інновації» та «інвестиції» та наводить, що у назві Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» данні категорії не справедливо відокремленні. Хоча насправді йдеться про один і той же процес. Очевидно, в даному випадку потрібно використовувати термін «інноваційно-інвестиційна діяльність», яка є найважливішим інструментарієм реалізації інноваційних процесів. Такі зауваження суттєві, тобто при використанні даного терміну вбачаємо створення інновацій на основі інвестиційних ресурсів, але відокремлення даних категорій звужує його розуміння, тому що розвиток, оновлення, модернізація та інше не відбудеться без «підтримки» (фінансової, інтелектуальної, технічної, технологічної та інше). Процес створення та введення інновацій неможливий без ресурсного забезпечення, основу якого складають – інвестиції. Інвестиції – це необхідна умова для здійснення інновацій, їх живе тіло, а інновації – це душа інвестицій [20, с.375].

Інноваційно-інвестиційна діяльність – це процес реалізації результатів інтелектуальної праці в різних видах майнових та інтелектуальних цінностях, які мають грошову оцінку та які вкладені в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, в результаті якої формується прибуток або інший соціально-економічний ефект. [17, с.221]. У цьому визначенні доречно буде використати термін «грошова вартість» замість «грошова оцінка» інновацій, оскільки остання є складним процесом враховуючи часову «віддачу» (ефекти) від інновацій.

У ході різних досліджень вченими не було знайдено визначення «інноваційно-інвестиційна діяльність» яке б повністю розкривало його зміст та відповідало сучасним економічним вимогам. Тому я розглядаю різні погляди дослідників-економістів, щодо значення «інноваційна діяльність» та «інвестиційна діяльність» окремо. Наприклад, інноваційна діяльність – це

комплекс практичних дій, спрямованих на використання науково-технічних результатів для отримання нових або поліпшення існуючих виробів, технологій, методів управління та ін.

Інноваційна діяльність, згідно думки Фатхутдінова Р. А., це процес, результатом якого, можуть стати або нововведення або інновації [27, с.45].

Інноваційна діяльність – процес, спрямований на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий чи удосконалений продукт, реалізований на ринку, у новий чи удосконалений технологічний процес, використаний у практичній діяльності, а також зв'язані з цим додаткові наукові дослідження і розробки [15, с.19]. Розглядаючи дане визначення, варто вказати на його недосконалість, оскільки у ньому не визначається основна мета – отримання ефекту.

Найпоширеніші визначення категорії «інвестиційна діяльність» – це комплекс заходів і дій фізичних і юридичних осіб, які вкладають свої ресурси з метою отримання прибутку [10, с.59]. Або це діяльність юридичних, фізичних осіб і держави, яка спрямована на залучення та збільшення засобів для реалізації інвестиційного процесу з метою отримання економічного і соціального ефекту.

Отже, інноваційно-інвестиційна діяльність – економіко-соціально-правова категорія, що відображає комплекс практичних заходів щодо використання інтелектуальної праці результати якої виражені в новому (раніше не відомому) або вдосконаленні існуючих властивостях об'єкта при залученні інвестиційних ресурсів з метою отримання прибутку та іншого позитивного ефекту (соціального, екологічного та інше). Зупинимось на деяких особливостях у визначенні змісту категорії «інноваційно-інвестиційна діяльність»:

- інноваційно-інвестиційна діяльність – є економічною категорією, яка спрямована на отримання прибутку, а для досягнення цього залучаються суб'єкти та об'єкти економічної системи (держави, підприємці, власність та заощадження фізичних та юридичних осіб тощо);

- соціальна категорія, оскільки орієнтована не тільки на отримання прибутку, а і на задоволення соціальних потреб, наприклад, підвищення рівня та якості життя;

- правова категорія, суб'єкти та об'єкти інноваційно-інвестиційної діяльності розвиваються за законами та правовими актами України, а держава виконує функції керування та регулювання процесів цього розвитку;

- залежність між інвестиціями та інноваціями полягає у тому, що між ними існує тісний зв'язок. Інвестиції - це ресурс відтворення капіталу як цінності, яка генерує потік доходу і виконують своє призначення лише через матеріалізацію в інноваціях.

Системоутворюючими категоріями інноваційно-інвестиційної діяльності вважаються поняття «інновації» та «інвестиції» і розглянемо історію виникнення та їх зміст.

Інноваційно-інвестиційна діяльність – це важливий чинник, який визначає безперервний та динамічний розвиток суспільства, сприяє обов'язковому підвищенню ефективності економічної системи та обумовлює постійне поліпшення умов життя у суспільстві. Величезний спектр функцій, які покладені на дану категорію обумовлює і пояснює неабиякий інтерес теоретичного характеру вчених та дослідників. Адже від розуміння сутності залежить визначення складових, що призведе до їх ефективного використання.

Перспективи подальшого дослідження тісно пов'язані із визначенням кількісної оцінки ефектів від інноваційно-інвестиційної діяльності з урахуванням специфіки підприємств харчової промисловості.[15, с148].

Політика підприємства повинна будуватися відповідно до цілей підприємства, які можуть стосуватися різних сфер прикладання капіталу:

- досягнення швидких результатів, найближчих до максимальних (розробки нових видів продукції, технологій, виробництв, менеджменту);
- стійке зростання фірми;
- підвищення рівня кваліфікації персоналу;
- закріплення позицій на ринку;

- прагнення фірми запобігти банкрутству.

Конкретний зміст інвестиційної політики визначається, перш за все, ступенем важливості об'єктів капіталовкладень. За європейським та американським досвідом, усі капіталовкладення можуть бути згруповані залежно від цілей. Найбільше практичне значення для інвестиційної політики має класифікація інвестицій з точки зору диференціації норм прибутку:

- вимушені капіталовкладення – вимоги до норми прибутку відсутні;
- зберігання позицій на ринку – норма приблизно дорівнює 6 %;
- оновлення виробництва – норма приблизно дорівнює 12 %;
- економія витрат – норма приблизно дорівнює 15 %;
- збільшення доходів – норма приблизно дорівнює 20 %;
- ризикові капіталовкладення – норма приблизно дорівнює 25 %.

Але в інвестиційній політиці необхідно приділяти увагу і розподілу прибутку у часі, тобто скласти такий інвестиційний проект, який максимально виграв би в часі, незалежно від розміщення витрат на його фінансування.

Методи розрахунку інвестицій:

- метод поточної вартості, який передбачає розрахунок усіх коштів, що надходять у діючих цінах, порівняно з розміром інвестицій;
- метод окупності, відповідно до якого розраховується час, необхідний для того, щоб інвестиції окупили свою первісну вартість.

Критерієм доцільності прийняття проекту інвестування в інновації є початкова вартість як алгебраїчна сума початкових витрат і доходу, тобто дорівнює сумі початкових витрат за мінусом суми початкового доходу. Сума початкових витрат дорівнює ціні нововведень (наприклад, устаткування) + витрати на перевезення, монтаж і контроль із урахуванням податків з продажу старого устаткування. Сума початкового доходу дорівнює доходу від продажу старого устаткування + податкова знижка на продаж + податкові пільги на інвестиції.

Обґрунтування ефективності, рентабельності капітальних вкладень можливе за допомогою врахування впливу таких чинників:

- поточні доходи (прибутків) – це постійні доходи, які фірма отримує в результаті капітальних вкладень (не включаючи одноразові доходи, отримані в кінці інвестиційного періоду);

- поточні витрати. Слід звернути увагу на характер залежності між доходами і витратами. Якщо підраховано, що перші будуть збільшуватися внаслідок капітальних вкладень, то це може відбиватись на витратах;

- витрати на придбання (основні (початкові) капіталовкладення) – це великі одноразові витрати, що здійснюються на початку інвестиційного періоду, які власне і викликають грошові потоки. Це найбільша стаття витрат, що передують здійсненню капітальних вкладень;

- залишкова вартість – вартість капітальних вкладень наприкінці інвестиційного періоду. Слід враховувати витрати на демонтаж, пакування, транспортування, що знижує величину залишкової вартості;

- інвестиційний період – необхідно враховувати при вивченні питання про рентабельність варіантів. Вибір оптимального інвестиційного періоду устаткування залежить від факторів змін у показниках призначення надійності, розвитку галузі, зміни цін, появи нових законодавчих актів, випадкових величин, що відображає зміни в попиті на продукцію, яка виготовляється за допомогою цих пристроїв;

- розрахунковий розмір ренти – для правильного розподілу платежів у різних періодах часу. Не може бути нижчим, ніж норма прибутку, встановлена для інвестування капіталовкладень, тобто нижчою від норми витрат на капітал. [10,с.54-56].

Законом України ”Про інвестиційну діяльність ” інвестиції визначаються як усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої утворюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

До майнових та інтелектуальних цінностей належать:

- грошові кошти, цільові банківські внески, паї, акції та інші цінні папери;

- рухоме і нерухоме майно (будівлі, споруди, обладнання) та інші матеріальні цінності;
- майнові права, що впливають з авторського права, навички та інші інтелектуальні цінності;
- сукупність технологічних, технічних, комерційних та інших знань у вигляді технічної документації;
- права користування землею, водою, ресурсами, обладнанням, спорудами, а також інші майнові права і цінності.

Ці цінності і майнові права складають об'єкти інвестиційної діяльності.

За формами власності інвестиції поділяються на: державні, приватні, іноземні.

Залежно від строків освоєння інвестиції можуть бути:

- довгостроковими (більше 3 років);
- середньостроковими (до 3 років);
- короткостроковими (до 1 року).

Ознакою поділу інвестицій за формами вважається виділення фінансових і реальних інвестицій.

Фінансові інвестиції – це вкладення коштів у різні фінансові інструменти: фондові (інвестиційні) цінні папери, спеціальні банківські вклади, депозити, паї та ін.

Реальні інвестиції – це вкладення у виробничі фонди (основні та оборотні). Останнім часом в економічній літературі визначалась нова – інноваційна форма інвестицій (вкладення в нововведення).

Інтелектуальні інвестиції – це вкладення в об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського, винахідницького і патентного права, права на промислові зразки і корисні моделі.

Існують прямі і портфельні інвестиції.

Прямі інвестиції звичайно здійснюються без фінансових посередників у виробничі фонди з метою отримання доходу та участі в управлінні виробництвом.

Портфельні інвестиції звичайно здійснює пасивний інвестор, отримуючи невелику частку (пай) у компанії, сподіваючись отримати хоч і невеликий, але стабільний прибуток.

До суб'єктів інвестиційної діяльності Законом “Про інвестиційну діяльність” віднесені інвестори та учасники (українські та іноземні фізичні і юридичні особи).

Таким чином, інвестиційна діяльність – це послідовна сукупність дій її суб'єктів (інвесторів і учасників) щодо здійснення інвестицій з метою отримання доходу або прибутку.

Кожна держава як суб'єкт інвестиційної діяльності визначає в своєму законодавстві правові, економічні і соціальні умови цієї діяльності. [10,с.122-123].

Втручання держави в інвестиційні процеси пов'язане з тим, що інвестиції носять, в основному, ризикований характер. Віддача від вкладення капіталу в інновації має мало спільного з гарантованими виплатами позичкового відсотку на капітал чи дивіденду на акції.

Державна інноваційна політика має різні форми – адміністративно-відомча форма, у вигляді прямого дотаційного фінансування, яке здійснюється відповідно до спеціальних законів (наприклад, Закон України “Про інвестиційну діяльність”) [1].

Програмно-цільова форма державного регулювання передбачає контрактне фінансування цільових програм, прямі заходи держави щодо створення консорціумів, інженерних центрів, наукових і технологічних парків та інших формувань, в умовах яких реалізуються складні інноваційні ідеї.

Наочний приклад ефективності таких структур – державна підтримка цих ідей.

Непрямі доходи держави сприяють стимулюванню інноваційних процесів. До них належать:

- лібералізація податкового законодавства (розмір податків до 25 % – добре, менше – ні);

- законодавчі норми – закріплюють права винахідників на їх винахід;
- створення соціальних інфраструктур – формування єдиної інформаційної системи, що регулює в державі всі етапи інноваційної діяльності.[10, с.61].

Інвестиційна програма підприємства – це комплекс, сформований для реалізації реальних інвестиційних проектів, згрупований з метою зручності управління.

Для прийняття інвестиційних рішень щодо включення окремих реальних проектів до інвестиційної програми підприємства проводиться їх співставлення на основі ранжування за окремими показниками ефективності та ризику.

1.3 Принципи та методики оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств

Оцінку інноваційного потенціалу пропонуємо проводити з урахуванням на підприємстві фінансово-економічних ресурсів для ефективного забезпечення не лише стратегічної інноваційної, а й поточної виробничої діяльності.

Змістовна характеристика та певні пояснення фінансових показників, що будуть використані при визначенні фінансово-економічного стану ТОВ "ВО "Моліс" зведено до таблиць та приведено нижче, в цьому підрозділі, див. табл. 1.3-1.6.

1. Сума господарських коштів, що їх підприємство має у розпорядженні, дає загальну вартісну оцінку активів, які перебувають на балансі підприємства. Зростання цього показника свідчить про збільшення майнового потенціалу підприємства.

2. Коефіцієнт покриття характеризує співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань. Для нормального функціонування підприємства цей показник має бути більшим за 1. Його зростання є позитивною тенденцією. Значення показника залежить від щоденної потреби підприємства у вільних грошових ресурсах.

Таблиця 1.3 -Система показників ліквідності

Показники	Алгоритм розрахунку	Напрямок використання
1. Коефіцієнт негайної (абсолютної ліквідності)	Грошові кошти, їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції Поточні	Оцінка можливості розрахунку за короткостроковими зобов'язання найближчим часом; оцінка ефективності використання вільних грошових коштів Критична межа 0,2-1,0
	зобов'язання, забезпечення, доходи майбутніх періодів	
2 Загальний коефіцієнт покриття (коефіцієнт поточної ліквідності)	Обігові активи Поточні пасиви	Загальна оцінка ліквідності підприємства, його можливості покриття короткострокових зобов'язань за рахунок усіх обігових коштів протягом року, оцінка кредитоспроможності підприємства. Критичне значення нижче 1,0-3,0
3. Проміжний коефіцієнт покриття	Обігові активи - товарно-матеріальні запаси	Оцінка ступеня покриття короткострокових зобов'язань лише за рахунок грошових коштів та дебіторської заборгованості (тобто без урахування товарних запасів)
	Поточні пасиви	
4. Рівень операційної платоспроможності	Грошові кошти, їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	Оцінка достатності грошових активів для покриття поточних витрат на здійснення фінансово-господарської діяльності
	Середньоденний обсяг витрат на здійснення діяльності	

3. Коефіцієнт швидкої ліквідності аналогічний коефіцієнту покриття, але обчислюється за вузьким колом поточних активів (з розрахунку виключають найменш ліквідну їх частину - виробничі запаси). За ринкової економіки типовою є ситуація, коли під час ліквідації підприємства отримують 40% і менше від облікової вартості запасів. [49, с.145; 7, с.4-6].

4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найжорсткішим критерієм ліквідності активів підприємства і показує, яку частину короткострокових

зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Рекомендована нижня межа цього показника - 0,2.

Таблиця 1.4 - Система показників стану та структури капіталу

Показник	Алгоритм розрахунку	Напрямок використання
1. Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	$\frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Усі обігові кошти}}$	Оцінка структури обігових коштів за джерелами формування — за рахунок власного капіталу чи заборгованості. Критичне значення нижче 0,3 — 0,4
2. Коефіцієнт фінансової автономії (стабільності)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальний обсяг капіталу (активів)}}$	Оцінка рівня фінансування діяльності за рахунок власних коштів. Критичне значення < 0,5
3. Коефіцієнт заборгованості	$\frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Загальний обсяг капіталу (активів)}}$	Оцінка рівня заборгованості підприємства в загальному обсязі капіталу підприємства. Критичне значення > 0,5
4. Коефіцієнт фінансового лівериджу	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Позиковий капітал}}$	Оцінка наявності власних коштів на одиницю позикових, що забезпечує за необхідності їх повернення кредиторам. Критичне значення < 1 — 1,5
5. Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$	Оцінка ступеня перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською. Критичне значення -1,0

5. Коефіцієнт покриття запасів розраховується як співвідношення величини стабільних джерел покриття запасів та їх загальної суми. Якщо значення цього показника є меншим за 1 (одиницю), то поточний фінансовий стан підприємства вважають недостатньо стійким [3, с.4].

6. Коефіцієнт концентрації власного капіталу характеризує частку власності самого підприємства у загальній сумі коштів, інвестованих у його діяльність. Чим вищий цей коефіцієнт, тим більш фінансово стійким і незалежним від кредиторів є підприємство. Доповненням до цього показника є

коефіцієнт концентрації залученого (позикового капіталу). Сума обох коефіцієнтів дорівнює 1 (одиниці).

7. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів. Зростання цього показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від кредиторів, тобто про зниження його фінансової стійкості [19, с.71-74].

8. Коефіцієнт автономії - показник, який характеризує частку власних активів у загальній сумі всіх активів підприємства, використаних ним для здійснення статутної діяльності.

9. Коефіцієнт фінансової стабільності - показник, який характеризується відношенням власних і позикових коштів підприємства, тобто він показує, скільки позикових коштів залучило підприємство в розрахунку на 1 грн, вкладених в активи власних коштів [29, с.271-282].

10. Коефіцієнт забезпечення власними коштами - показник, який характеризує рівень забезпеченості підприємства власними джерелами формування оборотних активів, тобто показує, скільки власних джерел формування оборотних активів підприємства припадає на одиницю цих активів.

Ефективність використання обігових коштів характеризується, перш за все, їх оборотністю. Оборотність коштів розуміють як тривалість проходження коштами окремих стадій виробництва та обігу

Дебіторська заборгованість має значну питому вагу в складі поточних активів і впливає на фінансовий стан підприємства. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки оборотів здійснено за рік коштами, вкладеними до розрахунків.[17, с.208-209; 21, с.132-138].

Кредиторська заборгованість показує тимчасове залучення в оборот кредитів на умовах їх повернення. Якщо термін погашення кредитів перевищуватиме строк погашення дебіторської заборгованості, то зростання кредиторської заборгованості випереджатиме зростання дебіторської, що призведе до погіршення фінансового стану підприємства [4, с.4-5].

Рентабельність – це відносний показник ефективності роботи підприємства, який у загальній формі обчислюється як відношення прибутку до

витрат (ресурсів). Рентабельність має кілька модифікованих форм залежно від того, які саме прибуток і ресурси (витрати) використовують у розрахунках.

Таблиця 1.5-Система показників оборотності (ділової активності)

Показник	Алгоритм розрахунку	Напрямок використання
1	2	3
1. Оборотноість обігових коштів	Чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Середній обсяг обігових активів	Оцінка швидкості обороту всіх обігових коштів підприємства. Критичний напрямок уповільнення
2. Оборотноість товарно-матеріальних запасів	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) без ПДВ Середній обсяг товарно-матеріальних запасів	Оцінка швидкості обороту товарно-матеріальних запасів. Критично - уповільнення оборотності товарно-матеріальних запасів
3. Оборотноість дебіторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без ПДВ. Середній обсяг дебіторської заборгованості	Оцінка швидкості обороту дебіторської заборгованості. Критично - уповільнення оборотності
4. Тривалість операційного циклу (Дні)	Середній період обороту запасів + Середній період погашення дебіторської заборгованості	Оцінка довжини операційного циклу, тобто періоду з моменту вкладання коштів у товарні запаси до отримання виручки від їх продажу. Критично - збільшення довжини операційного циклу

1	2	3
5. Оборотність кредиторської заборгованості	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) <u>Середній обсяг кредиторської заборгованості</u>	Оцінка середнього періоду погашення кредиторської заборгованості, тобто часу, на який кредитується підприємство за рахунок своїх господарських партнерівКритично - зменшення
6. Тривалість фінансового циклу	Середній період обороту запасів + Середній період погашення дебіторської заборгованості –Середній період погашення кредиторської заборгованості	Оцінка довжини обороту грошових коштів підприємства, тобто періоду, за який вивільняються грошові кошти. Критично - збільшення

Рентабельність активів (інша назва — коефіцієнт "прибуток/актив") характеризує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку, тобто показує, який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи підприємства.

Таблиця 1.6- Система показників рентабельності підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку	Напрямок використання
1	2	3
1. Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу	Чистий прибуток (збиток) Середній обсягу власного капіталу	Оцінка рівня отримання чистого прибутку на одиницю власного капіталу підприємства, критерій для котирування акцій підприємства на біржі. Критично - мінімізація позитивного значення, наявність або зростання від'ємного значення

1	2	3
2.Звичайна рентабельність (збитковість) власного капіталу (до оподаткування)	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування Середній обсягу власного капіталу	Оцінка рівня звичайного результату діяльності до оподаткування на одиницю власного капіталу. Критично - мінімізація позитивного значення, наявність або зростання від'ємного значення
3. Рентабельність активів	Чистий прибуток Середній обсяг активів	Оцінка обсягу отримання чистого прибутку в розрахунку на одиницю майна підприємства
4. Рентабельність обороту (продаж)	Прибуток від реалізації Чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Оцінка результатів господарської діяльності підприємства, обсяг прибутку на одиницю обороту (продаж), частка прибутку в ціні продукції
5.Рентабельність операційних витрат	Фінансовий результат від операційної діяльності Операційні витрати	Оцінка ефективності поточних витрат підприємства, їх окупності; розмір прибутку на одиницю витрат підприємства
6. Рівень втрати власного капіталу	Непокритий збиток Наявний власний капітал	Оцінка рівня втрати наявного власного капіталу у зв'язку із збитками поточного та минулих періодів. Критично - зростання, або наявність
7. Економічна прибутковість	Звичайний прибуток до оподаткування + фінансові витрати, пов'язані з оплатою позикового капіталу Середній обсяг активів	Оцінка внутрішніх можливостей підприємства щодо генерування прибутку на одиницю активів, що використовуються в господарській діяльності без урахування відсотків, сплачених за користування позиковим капіталом

Рентабельність власного капіталу - відображає ефективність використання активів, створених за рахунок власних коштів [52].

В практиці оцінки ефективності інвестиційних проектів, див. рис. 1.6. здійснюваних вітчизняними підприємствами, домінують запозичені іноземні методики, більш-менш адаптовані до умов вітчизняного товаровиробництва.

До показників, що розраховуються без урахування вартості капіталу, відносять прибутковість продажів (CM), норму прибутку на інвестиції (SRR),

строк окупності інвестицій (РВР), точку беззбитковості (ВЕР) і точку платоспроможності проекту (СВЕР).

Рисунок 1.6 Підходи до оцінки ефективності інвестицій

Прибутковість продажів (СМ) характеризує ефективність поточних операцій і розраховується як відношення чистого прибутку (NP) до виручки від реалізації (SR), тобто за формулою (1.1):

$$CM = \frac{NP}{SR} \times 100\% \quad (1.1)$$

Прибутковість продажів не має безпосереднього відношення до оцінки ефективності інвестицій, однак, є дуже корисним вимірником конкурентоспроможності проектованої нової продукції.

Норма прибутку на інвестиції (SRR), завдяки легкості її розрахунку, є одним з найчастіше використовуваних так званих «простих» показників ефективності інвестиційного проекту. Вона розраховується як відношення чистого прибутку (NP) до обсягу інвестицій (TIC) і обчислюється у відсотках в річному розрізі за формулою (1.2):

$$SRR = \frac{NP}{TIC} \times 100\% \quad (1.2)$$

Інтерпретаційний зміст цього показника полягає в приблизній оцінці того, яка частина інвестованого капіталу повертається у вигляді прибутку протягом одного інтервалу планування діяльності підприємства. Порівнюючи розрахункову величину цього показника з мінімальним чи очікуваним рівнем прибутковості, інвестор може дійти до попереднього висновку про доцільність продовження і поглиблення аналізу даного інвестиційного проекту. Простота розрахунку є головною перевагою норми прибутку на інвестиції. Серед основних недоліків цього показника слід виділити ігнорування факту цінності грошей у часі і неоднозначність вибору вихідних значень прибутку й інвестиційних витрат в умовах нерівномірного розподілу грошових потоків протягом періоду дослідження проекту.

Строк окупності інвестицій

Цей показник разом із внутрішньою ставкою прибутковості є основним в методиці оцінки інвестиційних проектів, що беруть участь у конкурсному розподілі централізованих інвестиційних ресурсів.

Розрахунок цього показника передбачає визначення тривалості періоду, протягом якого проект буде здійснено. При цьому весь обсяг генерованих проектом коштів, головними складовими яких є чистий прибуток і сума

амортизаційних відрахувань (тобто чистий ефективний грошовий потік), зараховується як повернення на початковий інвестований капітал. Розрахунок строку окупності здійснюється шляхом поступового вирахування із загальної суми інвестиційних витрат величин чистого ефективного грошового потоку за один плановий період. Значення інтервалу, в якому залишок стає негативним, відповідає значенню строку окупності інвестицій, який визначається.

У випадку припущення про незмінні суми грошових потоків строк окупності розраховується за спрощеною методикою, виходячи з рівняння (1.3):

$$PBP = \frac{TIC}{NCF} (1.3)$$

де PBP – строк окупності, виражений в інтервалах планування;

TIC – повні інвестиційні витрати на здійснення проекту;

NCF – чистий ефективний грошовий потік за один інтервал планування.

Строк окупності розраховується за допомогою спеціальної функції, яка представляє собою рівняння (1.4):

$$\sum_{i=0}^{PBP} NCF_i = 0 \quad (1.4)$$

де PBP – строк окупності, виражений в інтервалах планування;

NCF_i – чистий ефективний грошовий потік в i -ому інтервалі планування.

Розрахунок строку окупності в силу своєї специфічної наочності часто використовується як метод оцінки ризику, пов'язаного з інвестуванням. Більш того, в умовах дефіциту інвестиційних ресурсів (наприклад, на початковій стадії розвитку бізнесу чи в критичних ситуаціях) саме цей показник може виявитися найбільш значимим для ухвалення рішення щодо здійснення капіталовкладень.

Істотним недоліком розглянутого показника є те, що він не враховує результати діяльності за межами встановленого періоду дослідження проекту, а відтак не може застосовуватися при зіставленні варіантів капіталовкладень, що розрізняються за термінами життєвого циклу інвестицій.

Точка беззбитковості

Зміст методу розрахунку точки беззбитковості полягає у визначенні мінімально припустимого (критичного) рівня виробництва і продажів, при якому проект залишається беззбитковим, тобто, не приносить ані прибутку, ані збитків. Отже, чим нижчим буде цей рівень, тим імовірніше, що даний проект буде життєздатний в умовах непередбаченого скорочення ринків збуту. Таким чином, точка беззбитковості може використовуватися як оцінка маркетингового ризику інвестиційного проекту.

Умова для розрахунку точки беззбитковості може бути сформульована так: обов'язкове визначення обсягу виробництва (за умови повної реалізації всієї виготовленої продукції), при якому одержуваний маржинальний прибуток (різниця між виручкою від реалізації і змінними виробничими витратами) (MP) покриває постійні витрати проекту (FC). Отже, точка беззбитковості розраховується за формулою (1.5):

$$BEP = \frac{FC}{MP} \quad (1.5)$$

Головним недоліком розглянутого показника є ігнорування податкових виплат. Тому він використовується при зіставленні проектів в межах одного підприємства.

Точка платоспроможності

Метод розрахунку точки платоспроможності (СВЕР) аналогічний методу розрахунку точки беззбитковості. Єдина відмінність полягає в тому, що в знаменнику розрахункової формули – сума маржинального прибутку (MP) й

амортизаційних відрахувань (DC), тобто точка платоспроможності знаходиться за формулою (1.6):

$$CBER = \frac{FC}{MP+DC} \quad (1.6)$$

Зміст точки платоспроможності полягає у визначенні рівня виробництва і продажів, при якому обсяг генерованих коштів покриває суму поточних платежів. Зазначена вимога є поблажливою і тому значення точки платоспроможності завжди буде меншим, ніж значення точки беззбитковості.

До показників, які розраховуються з урахуванням вартості капіталу, відносять:

- чисту поточну вартість інвестицій (NPV);
- індекс прибутковості інвестицій (PI);
- дисконтований строк окупності інвестицій (DPBP);
- внутрішню ставку прибутковості інвестицій (IRR);
- чиста поточна вартість інвестицій (NPV).

Показник чистої поточної вартості входить до числа найчастіше використовуваних критеріїв ефективності інвестицій. Методика розрахунку NPV полягає в підсумовуванні сучасних (обчислених на сучасний момент) величин чистих грошових потоків по всіх інтервалах планування протягом періоду дослідження. При цьому, як правило, враховується і ліквідаційна (залишкова) вартість проекту, що формує додатковий грошовий потік за межами дослідження. Для обчислення всіх зазначених величин використовуються коефіцієнти приведення, засновані на обраній ставці порівняння (дисконтування). Класична формула для розрахунку NPV виглядає в такий спосіб (1.7):

$$NPV = \sum_{i=0}^{n+1} \frac{NCF_i}{(1+RD)^i} \quad (1.7)$$

де NCF_i – чистий ефективний грошовий потік на i -ому інтервалі планування;

RD – ставка дисконтування (у частках одиниці);

n – обрій дослідження, виражений в інтервалах планування.

Інтерпретація величини чистої поточної вартості може бути різною в залежності від цілей інвестиційного аналізу і характеру ставки дисконтування. Здебільшого NPV характеризує абсолютну величину сумарного ефекту, що досягається при здійсненні проекту, обчисленого на момент ухвалення рішення за умови, що ставка дисконтування відбиває вартість капіталу. Таким чином, у випадку позитивного значення NPV проект визнається привабливим з інвестиційної точки зору, нульове значення відповідає рівноважному стану, а негативна величина NPV свідчить про не вигідність проекту для потенційних інвесторів.

Індекс прибутковості інвестицій (PI).

Розглянутий показник тісно пов'язаний з показником чистої поточної вартості інвестицій, але, на відміну від останнього, дозволяє визначити не абсолютну, а відносну характеристику ефективності інвестицій. Індекс прибутковості інвестицій (PI) обчислюється за формулою (1.8):

$$PI = 1 + \frac{NPV}{TIC} \quad (1.8)$$

де NPV – чиста поточна вартість інвестицій;

TIC – повні інвестиційні витрати за проектом.

Індекс прибутковості інвестицій характеризує, який рівень генерованих проектом доходів можна одержати на одну гривню капітальних вкладень. Його доцільно використовувати для ранжирування наявних варіантів вкладення засобів в умовах обмеженого обсягу інвестиційних ресурсів.

Дисконтований строк окупності інвестицій (DPBP)

Метод визначення дисконтованого строку окупності інвестицій в цілому аналогічний методу розрахунку простого строку окупності, однак звільнений від одного з недоліків останнього, а саме від ігнорування факту нерівноцінності грошових потоків, що виникають у різні моменти часу. Обов'язкова умова для визначення дисконтованого строку окупності може бути сформульована як визначення моменту часу, коли поточна вартість доходів, одержаних в результаті реалізації проекту, дорівнюватиме обсягу інвестиційних витрат. Дисконтований строк окупності обчислюється за допомогою спеціальної функції, відтвореної рівнянням (1.9):

$$\sum_{i=0}^{DPBP} \frac{NCF_i}{(1+RD)^i} = 0 \quad (1.9)$$

де DPBP – дисконтований строк окупності інвестицій;

NCF_i – чистий ефективний грошовий потік на i-ому інтервалі планування;

RD – ставка дисконтування (у частках одиниці).

Найважливішим з можливих варіантів інтерпретації розрахункової величини дисконтованого строку окупності є його трактування як мінімального терміну погашення інвестиційного кредиту, залученого в обсязі повних інвестиційних витрат проекту. Причому процентна ставка кредиту має дорівнювати ставці дисконтування.

Внутрішня ставка прибутковості інвестицій (IRR)

Для використання методу чистої поточної вартості слід заздалегідь установити величину ставки дисконтування. Рішення подібного завдання може викликати певні труднощі. Тому значного поширення набув метод оцінки ефективності на основі визначення критичного рівня вартості капіталу, використовуваного в конкретному інвестиційному проекті. Оцінюваний показник одержав назву внутрішньої ставки прибутковості інвестицій.

Розрахунок внутрішньої ставки прибутковості (IRR) здійснюється методом ітеративного підбору такої величини ставки дисконтування, при якій чиста поточна вартість інвестиційного проекту дорівнює нулю. Цій умові відповідає формула (1.10):

$$NPV = \sum_{i=0}^{n+1} \frac{NCF_i}{(1+IRR)^i} = 0 \quad (1.10)$$

Розрахунок показника IRR передбачає повну капіталізацію всіх одержуваних доходів. Це означає, що всі генеровані кошти направляються на покриття поточних платежів або реінвестуються з прибутковістю, яка дорівнює IRR. Зазначене припущення є одним із самих істотних недоліків даного методу.

Інтерпретаційний зміст внутрішньої ставки прибутковості полягає у визначенні максимальної вартості капіталу, використовуваного для фінансування інвестиційних витрат, при якому власник проекту не несе збитків [13, с.312-317].

В економічній теорії й господарській практиці для вирішення завдань з аналізу економічних можливостей підприємств широко використовують методику оцінки фінансової стійкості, яка характеризує здатність економічного суб'єкта забезпечувати виробничий процес. Найзагальнішим показником фінансової стійкості є надлишок або недостатність джерел, засобів для формування запасів і витрат. Для характеристики джерел формування запасів і витрат використовують кілька показників:

- наявність власних оборотних засобів визначається як різниця величини джерел власного капіталу та величини необоротних активів: $ОЗ_{вл} = Д_{влк} - А_{н}$, де $ОЗ_{вл}$ - власні оборотні засоби, $Д_{влк}$ - джерела власного капіталу, $А_{н}$ - необоротні активи;

- наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат ($ОЗ_{влд}$) – отримується збільшенням попереднього показника на

суму довгострокових кредитів і позичкових засобів: $OЗ_{влд} = (Д_{влк} + Д_{к}) - A_n$, де $Д_{к}$ - довгострокові зобов'язання;

- загальна величина основних джерел формування запасів і витрат дорівнює сумі попереднього показника та величини короткострокових кредитів і позичкових засобів: $OЗ = (Д_{влк} + Д_{к} + K_{кр}) - A_n$, де $OЗ$.

Загальна величина джерел формування запасів і витрат відповідають три показника рівня забезпечення запасами і рівня витрат:

- надлишок (+), або недостатність(-) власних оборотних засобів: $\pm OЗ_{вл} = OЗ_{вл} - A_o$, де A_o - запаси і витрати;

- надлишок (+), або недостатність(-) власних і довгострокових позичкових джерел формування запасів і витрат: $\pm OЗ_{влд} = OЗ_{влд} - A_o$;

- надлишок (+), або недостатність(-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат: $\pm OЗ = OЗ - A_o$.

Розрахунки цих трьох показників дають змогу класифікувати фінансові ситуації за ступенем їхньої складності. Для визначення фінансової стійкості використовують тривимірний показник:

$$S = \{S_1(x_1); S_2(x_2); S_3(x_3)\},$$

$$\text{де } x_1 = \pm OЗ_{вл}; x_2 = \pm OЗ_{влд}; x_3 = \pm OЗ.$$

Функцію $S(x)$ визначають так: $S(x) = 1$, Якщо $x \geq 0$,

$S(x) = 0$, Якщо $x < 0$

У теорії фінансового аналізу прийнято виділяти чотири типи фінансової стійкості:

- Абсолютна стійкість фінансового стану, коли джерелами покриття витрат є власні засоби. Забезпечується за таких умов:

$$\pm OЗ_{вл} \geq 0; \pm OЗ_{влд} \geq 0; \pm OЗ \geq 0; S = (1; 1; 1);$$

- Нормальна стійкість фінансового стану, коли джерелами покриття витрат є власні засоби та довгострокові кредити і позичкові засоби. Забезпечується за таких умов:

$$\pm O_{Звл} < 0; \pm O_{Звлд} \geq 0; \pm O_3 \geq 0; S = (0; 1; 1);$$

- Нестійке фінансове становище, коли джерелами покриття витрат є власні засоби, довгострокові й короткострокові кредити та позичкові кредити та позичкові засоби. Забезпечується за умови:

$$\pm O_{Звл} < 0; \pm O_{Звлд} < 0; \pm O_3 \geq 0; S = (0; 0; 1);$$

- Кризовий фінансовий стан, коли у підприємства відсутні джерела покриття витрат і воно перебуває на межі банкрутства. Визначають за умови:

$$\pm O_{Звл} < 0; \pm O_{Звлд} < 0; \pm O_3 < 0; S = (0; 0; 0)^2;$$

Такий підхід дає можливість проаналізувати деякою мірою інноваційний потенціал підприємства. Адже комплексну оцінку інноваційного потенціалу провести досить складно. Тому наявність фінансових ресурсів, а також можливість підприємства до їх залучення відіграють дуже важливу роль у формуванні та використанні інноваційного потенціалу.

Підставивши у формули розрахунку абсолютної, нормальної стійкості та нестійкого фінансового стану витрати на розроблення і впровадження нових або інновацій поліпшення, матимемо величини, які дають оцінку потенціалу джерел не лише для покриття поточних виробничо-господарських запасів і витрат, а й інноваційних витрат, пов'язаних з реалізацією тих чи інших інноваційних проектів. У зв'язку з цим розрахунок джерел формування запасів і витрат для забезпечення виробничого процесу та інноваційного розвитку матиме такий вигляд:

- Надлишок (+) або недостатність (-) власних оборотних засобів для забезпечення виробничого процесу та впровадження базисних і технологій поліпшення:

$$\pm O_{Звл} = O_{Звл} - A_0 - A_6(A_p),$$

де A_6 , A_p - витрати, необхідні для освоєння базисних або технологій поліпшення відповідно;

- Надлишок (+) або недостатність (-) власних і довгострокових позичкових джерел формування виробничо-господарських запасів та інноваційних витрат: $\pm OЗ_{влд} - A_0 - Ab(An)$;

- Надлишок (+) або недостатність (-) загальної величини джерел формування запасів і витрат: $\pm OЗ = OЗ - A_0 - Ab(An)$.

Отримані показники можуть слугувати базою для класифікації інноваційно- фінансової стійкості або інноваційного потенціалу підприємства. Для визначення інноваційного потенціалу також використовують тривимірний показник:

$$S = \{S_1(x_1); S_2(x_2); S_3(x_3)\}$$

де $x_1 = \pm OЗ_{вл}$; $x_2 = \pm OЗ_{влд}$; $x_3 = \pm OЗ$.

Функцію $S(x)$ визначають так: $S(x)=1$, якщо $x \geq 0$;

$S(x)=0$, якщо $x < 0$.

З урахуванням визначених функцій $S(x)$ виділяють чотири головні типи інноваційного потенціалу підприємства, що дасть змогу відповісти на питання: чи до снаги підприємству впровадження нової технології при одночасному забезпеченні фінансових потреб поточної, виробничо-господарської діяльності.

Згрупуємо в таблицю 1.7 можливі типи інноваційного потенціалу підприємства.

Таким чином, оцінка інноваційного потенціалу дає можливість проаналізувати фінансову стійкість підприємства до інноваційного розвитку та визначити інноваційну стратегію. Впровадження нових технологій на підприємствах без попередньої оцінки його інноваційного потенціалу може спричинити негативні наслідки. Підприємству може не вистачити коштів для завершення початого проекту, що негативно відіб'ється на забезпеченні поточної виробничо-господарської діяльності або й узагалі призведе до зупинки інноваційного проекту.

Таблиця 1.7-Типи інноваційного потенціалу підприємства

Джерела покриття витрат і показник інноваційного потенціалу	Коротка характеристика типу інноваційного потенціалу підприємства	Рекомендована стратегія інноваційного розвитку
Високі інноваційні можливості		
Власні засоби $S=(1,1,1)$	Висока забезпеченість власними ресурсами. Реалізацію стратегії інноваційного розвитку підприємство може здійснити без залучення зовнішніх коштів	Лідер - впровадження нових технологій.
Середні інноваційні можливості		
Власні засоби, та довгострокові кредити $S= (0,1,1)$	Нормальна фінансова забезпеченість виробництва необхідними ресурсами. Для ефективного залучення технологій треба використати деякий обсяг позичкових засобів	Послідовник або лідер – впровадження нових або поліпшення технологій
Низькі інноваційні можливості		
Власні засоби, дострокові та короткострокові кредити і позичкові засоби $S=(0,0,1)$	Задовільна фінансова підтримка поточних виробничих запасів та витрат. Для реалізації стратегії інноваційного розвитку потрібне залучення значних фінансових ресурсів із зовнішніх джерел	Послідовник – впровадження технологій поліпшення
Нульові інноваційні можливості		
$S=(0,0,0)$	Дефіцит або відсутність джерел формування витрат	-

Затримка термінів реалізації інновацій призводить до збільшення незавершеного виробництва, що небажано й розцінюється як нераціональне використання інвестованого капіталу. Зупинка реалізації інноваційного проекту може зумовити також розвиток ризику запізненої комерції, коли новинка готова до виходу на ринок, але може бути дуже застарілою. Аби уникнути таких проблем, підприємству треба на етапі розроблення перспективних планів вилучити проекти, які не можна виконати з точки зору фінансового забезпечення.

Цей метод оцінки інноваційного потенціалу зможе заповнити деякі прогалини в аналізі ефективності нових технологій і стати одним із складників методології інноваційного розвитку підприємства [49, с.145-148].

Особливого значення набуває вибір джерел формування інвестиційних ресурсів, які здатні вирішити поставлені інноваційні завдання.

Враховуючи потребу у формуванні оптимальної структури джерел накопичення інвестиційних ресурсів, необхідно провести дослідження існуючих джерел фінансування, визначити методи їх оцінки та встановити шляхи вирішення поставленої проблеми.

Дослідженнями доведено, що в результаті використання інвестиційних ресурсів утворюються дохідні, прибуткові потоки та досягаються намічені ефекти. Проте, вказаний результат досягається при умові виваженого рішення щодо структури джерел їх формування.

Доцільно зауважити, що вибір джерел фінансування інвестиційних проектів визначається рядом факторів:

- масштабністю проекту (глобальний, великомасштабний, регіональний, галузевий, локальний) і обсягом необхідних фінансових ресурсів;
- наявністю і доступністю фінансових ресурсів;
- впливом обраного джерела фінансування інвестиційного проекту на фінансове становище підприємства.

Найчастіше для вирішення проблем оптимізації структури капіталу використовують ефект фінансового важеля (левериджу). Дослідженнями встановлено, що структура капіталу, який інвестуються, пов'язана зі співвідношенням боргу та власного капіталу. Практична діяльність доводить: чим більшу заборгованість порівняно до власного капіталу має підприємство, тим вищий її фінансовий леверидж. Крім того, у тих випадках, коли ставка щорічних фінансових вигід від інвестицій, що здійснюються із залученням позичкових коштів, перевищує відсоток за кредит, леверидж є позитивним. Якщо дохідність з інвестицій не перевищує відсоток за позичковими коштами, леверидж є негативним. У випадках, коли інвестиції приносять дохід, що

дорівнює відсотку за кредит, леверидж є нейтральним, леверидж - це ефект важеля при визначенні співвідношення власного та залученого, акціонерного та позичкового, основного та обігового капіталу. Розрізняють операційний, фінансовий та загальний леверидж. Доведено, що властивість фінансового левериджу (важеля) заключається у тому, що виникає можливість використовувати капітал, взятий у борг під фіксований відсоток для інвестицій, які приносять прибуток більший за відсоток за кредит.

Висновки до 1 розділу

Інноваційна діяльність тісно пов'язана з інвестиційною діяльністю, оскільки серйозні інновації неможливі без крупних інвестицій, а ефективні інвестиції без інновацій. Висока капіталоемність масштабних інноваційних процесів обумовлена тим, що дані процеси не можуть бути впроваджені в одній ізольованій підсистемі і для успішної їх реалізації потрібна взаємодія більшості інших підсистем організаційно - економічного процесу.

Має здійснюватися ретельна, безперервна оцінка потреб ринку і пошук способів їх задоволення, обов'язкове узгодження потреб з відправною точкою ідей, безперервний пошук рішень в даній області. Оцінка й облік потреб ринку ведуть до зміни акценту від кількісної сторони і виготовлення стандартної продукції до якісної сторони і виготовлення продукції, і визначає високий рівень диверсифікації.

Утримати і безперервно підвищувати конкретні переваги на внутрішніх і зовнішніх ринках підприємство зможе лише при активному впровадженню інновацій у процеси своєї діяльності, що веде до необхідності залучення значних інвестиційних потоків у фінансово-господарську діяльність підприємства із наявних альтернативних джерел фінансування.

Відтак, кожне підприємство повинно прагнути до формування відповідного потенціалу, під яким розуміють здатність підприємства забезпечувати виробничі процеси новими: технікою, технологією та спроможністю випускати нові товари. Отже, інноваційний потенціал - це сукупність науково-технологічних, виробничих, фінансово-економічних та

культурно-освітніх можливостей країни, необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки.

Для постійного відновлення інноваційного потенціалу слід здійснювати безперервний моніторинг інноваційної діяльності як в межах підприємства, так і на рівні галузі, регіону, країни тощо.

Зв'язок інноваційної та інвестиційної діяльності настільки сильний, що існування цих термінів окремо неможливе, тому доцільнішим буде використання терміну «інноваційно-інвестиційна діяльність», цей термін більш детально пояснює значення «інноваційна діяльність». Взагалі, інноваційно-інвестиційна діяльність розглядається як процес реалізації результатів інтелектуальної праці в різних видах майнових та інтелектуальних цінностях, які мають грошову оцінку та які вкладені в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, в результаті якої формується прибуток або інший соціально-економічний ефект.

Для того щоб визначити чи доцільно впроваджувати інновації які потребують додаткового інвестиційного капіталу необхідно визначити існуючий фінансово-економічний стан. Якщо поточна діяльність підприємства здійснюється за рахунок власних джерел та з урахуванням невеликої частки залученого капіталу підприємство можна вважати інноваційно спроможним. Для визначення інноваційного потенціалу підприємства використовується методика оцінки фінансової стійкості яка, характеризує здатність економічного суб'єкта забезпечувати виробничий процес.

Перед тим, як розпочинати розрахунок інноваційного потенціалу, треба розраховувати показники які характеризують фінансово-економічний стан підприємства та систематизувати їх в табличному вигляді зівказаним алгоритмом розрахунку та напрямками використання.

2 АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ "ВО "МОЛІС"

2.1 Характеристика молочної промисловості на прикладі підприємства ТОВ "ВО "Моліс"

Харчова промисловість складається з багатьох галузей, між якими є матеріально - технічні розбіжності, обумовлені характером продукції, що випускається, видами сировини, що переробляється і споживаних матеріалів, різноманітністю техніки і технології виробництва, що обумовлює особливості міжгалузевих зв'язків, темпи розвитку галузей, структуру собівартості продукції, основних і оборотних фондів, специфіку типів і розмірів підприємства, їх спеціалізацію та інше.

Молочна промисловість є ключовою складовою щодо харчової промисловості [37, с.139].

Молочна промисловість виробляє продукцію харчового, технічного та медичного призначення. Основою виробництва трьох основних видів продукції є види і властивості сировини, що переробляється (молоко). При переробці молока в залежності від вироблюваної основної продукції (масло, сири, сир і т.д.), отримують різну вторинну сировину (знежирене молоко, молочну сироватку і т. д.). Склад і властивості знежиреного молока та сироватки такі, що їх переробляють у різні харчові, технічні продукти і тваринні корми. Цінність молочних продуктів полягає в тому що вони містять необхідні для харчування людини білки, жири, вуглеводи, мінеральні речовини та вітаміни.

В даний час молочна промисловість виробляє більше 2000 видів виробів. [41, с.43].

ТОВ "Виробниче об'єднання "Моліс" (юридична адреса 69001 м. Запоріжжя бульвар Шевченка б.31) було створене в 2004 році в рамках реорганізації групи компаній "Моліс" (Далі - Компанія). Засновниками компанії

виступили підприємства, організаційно складові групи компаній "Моліс", а саме: ТОВ "Моліс"; ПАТ "Дніпрорудненський сироварний комбінат"; ПАТ "Михайлівський маслозавод"; ВАТ "Якимівський сирозавод". Поетапна передача наявних виробничих активів підприємств - засновників у власність Компанії відбулася на протязі 2004 року, запуск виробництва готової продукції на базі створеного об'єднання був здійснений в 2 кварталі 2004 року. У 2004 році один з засновників Компанії - ВАТ "Дніпрорудненський сироробний комбінат" став правонаступником ВАТ "Михайлівський маслозавод" і ВАТ "Якимівський сирозавод", які у свою чергу були реорганізовані шляхом приєднання до комбінату. Крім того, в 2004 році було ухвалено рішення про побудову єдиної цінової, маркетингової і логістичної системи по реалізації продукції під ТМ "Моліс" за допомогою ТОВ "Торгова фірма "Моліс".

В процесі здійснення діяльності ТОВ "Моліс" ключовим питанням є забезпечення сировиною - сирим молоком - що набуває у виробників (приватних і колективних господарств). Молоко потрапляє на підприємство в більшості своїй через молокоприймальні пункти з радіусом обхвату до 200 км. Таке розширення сировинної зони стало можливе за рахунок організації молокоприймальних пунктів, на яких встановлено охолоджувальне устаткування. У свою чергу, на приймальні пункти молоко поступає від населення через локальні приймальні пункти, автотранспортом Емітента. Молочна сировина від крупних господарств поставляється охолодженою безпосередньо з тваринницьких ферм. У структурі постачань молока на підприємства ТОВ "ВО "Моліс" переважають приватні підсобні господарства - близько 70 % об'єму заготовок. На долю колективних господарств доводиться до 20 % сировини, що переробляється, інше поставляють посередники. Вся сировина, що потрапляє на підприємства, окрім оцінки основних якісних показників, піддається ретельному хіміко-бактеріологічному і радіологічному контролю. Контроль якості сировини, що приймається, також проводиться за допомогою спеціальних контрольно-вимірювальних приладів безпосередньо в пунктах прийому.

Завдання забезпечення виробництва якісною сировиною і збереження властивостей молока при транспортуванні з пунктів прийому до підприємств ТОВ "ВО "Моліс" є однією з найбільш важливих. У компанії створений окремий підрозділ фахівці який централізовано займаються організацією системи збору і транспортування молока, організацією взаємовигідних і партнерських відносин з постачальниками.

У регіональному розрізі найбільший об'єм молока купується в Запорізькій області - 75% від загального об'єму, крім того закупівлі проводяться також в Херсонській (7%) і Дніпропетровській (17%) областях. У зв'язку з дефіцитом сировини, а також із-за особливостей технології виробництва, окрім закупівель сирого молока, "Моліс" значну увагу приділяє закупівлям іншої молочної сировини - напівфабрикату (сиру і нежирного сиру), які використовуються як сировина при виробництві плавлених сирів. Географія таких закупівель дуже обширна, сировина купується практично у всіх регіонах України у інших переробників молока.

Компанія не є територіально відособленою, її виробничі підрозділи знаходяться в 4-х районах Запорізької області: Якимівському, Василівському, Михайлівському і Оріхівському.

Основний виробничий підрозділ ТОВ "ВО "Моліс" - Дніпрорудненське відділення (займає 4,9 га). У цьому відділенні розташований головний виробничий корпус, де знаходиться цех по виробництву плавленого сиру, сироварний цех, цех по виробництву йогурту і маслоцех. Також є всі необхідні допоміжні, адміністративні і складські приміщення.

Якимівське відділення займає земельна ділянка площею 1,34 га. На території підприємства розташований основний виробничий корпус, в якому здійснюється приймання, очищення, переробка молока і виробництво твердих сирів.

Михайлівське відділення займає земельна ділянка площею 2,1 га. На його території знаходяться цех цільномолочної продукції, сметанно-сирний цех, йогуртовий цех.

На території Оріхівського відділення знаходяться цех приймання молока, маслоцех і сирцех.

Підприємство проводить широкий спектр молокопродуктів. На сьогоднішній день асортиментна лінія ТОВ "ВО "Моліс" містить близько 80 найменувань продукції. Асортимент вироблюваної Емітентом продукції включає:

Сири плавлені, сири нежирні, сири тверді, масло вершкове, йогурт, сметана, ряжанка, кефір, сиворотка суха, молоко сухе знежирене, молоко.

Кожен вид виробленої продукції виробляється згідно вимогам нормативно-технічної документації на даний вид продукту, в яких вказані всі особливості ведення виробництва. Технічна документація розробляється інститутами харчової промисловості і затверджується Міністерством охорони здоров'я України і Держстандартом України. При виробництві продукції використовується технологічне устаткування, що вказане в технологічних інструкціях і має належні сертифікати відповідності. Контроль в процесі виробництва і готової продукції проводиться атестованими і акредитованими лабораторіями підприємства.

ТОВ "ВО "Моліс" є одним з найбільших виробників плавлених і твердих сирів в Україні, що відбивається на структурі його виробництва і реалізації. Основну частину у виручці від реалізації Емітента займають плавлені сири.

Ринок збуту - продукцію реалізують ТОВ "Торгівельна фірма "Моліс", ТОВ ТД "Петра" та ТОВ "Моліс" та інші дистриб'ютори. Вплив сезонних коливань на поставку молочної сировини, рівень цін на молоко обумовлюють необхідність мати значні фінансові ресурси для закупівлі молока.

Реалізація продукції ТОВ "ВО "Моліс" здійснюється через мережу дистриб'юторів (ТОВ "ТД "Моліс", ТОВ "ТД "Петра", ТОВ "ТД "Афіна-Ко", ПП Бордей А.Ф., ТОВ "Моліс", ТОВ "ТД "Тандем", СМП "Тип-Топ" та ін.) на території України переважно в найбільших містах країни: Київ, Львів, Севастополь, Донецьк, Одеса, Луганськ, Запоріжжя.

Продукція ТОВ "ВО "Моліс" реалізуються через дистриб'юторські та оптові канали збуту, а також через мережу магазинів "АТБ-Маркет". Основні види сировини для виробництва (молоко та білкова сировина) закуповується Компанією безпосередньо у виробників (населення, колективні господарства). На пропозицію молочної сировини і рівня її цін впливають сезонні фактори (тобто зменшення пропозиції і зростання цін - в зимовий період, і збільшення пропозиції і зменшення цін - в літній період).

На протязі 2015 року відбулася стабілізація виробництва твердих та плавлених сирів в Україні, що було викликано зупиненням зростання обсягів споживання даної продукції в Україні і відсутність нових напрямків для експорту указаної продукції.

Рівень інвестиційних вкладень в галузь залишається низьким з причини надлишку виробничих потужностей, які існують на сьогоднішній день, та відсутністю зростання ринку. З цієї ж причини низьким залишається і рівень впровадження нових технологій і рівень випуску нових видів продукції.

Компанія входить до десяти найбільших виробників твердих сирів і є одним з лідерів у виробництві плавлених сирів в країні. У зв'язку з наявністю великої кількості місцевих виробників і надлишком виробничих потужностей Компанія відчуває наявність високої конкуренції в галузі, що змушує виробників збільшувати витрати на рекламу своєї продукції і при цьому стримувати відпускні ціни на конкурентному рівні.

В 2015 році Компанія здійснювала загальнонаціональний рекламний проект своєї торговельної марки і твердого сира, що виробляється під її ім'ям.

Кількість постачальників сировини для виробництва продукції ТОВ "ВО "Моліс" досягає близько 720, з них близько 120 постачальники молока. Основними з постачальників сировини є наступні: ТОВ "Агрокосм" (замінювач молочного жиру) ТОВ "Вілсон" (пальмовий жир) ПП Дарія (гофротара) ПП Єврофойл фірма (фольга) ТОВ Продсервіс (заквасочні культури) ТОВ Сілд Ейр (Україна) лімітед (фольга) ТОВ Нікойл (пальмовий жир) [56].

2.2 Аналіз фінансового-економічного стану ТОВ "ВО"Моліс"

Одна з найважливіших характеристик фінансовою стану підприємства - стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Вона пов'язана насамперед із загальною (фінансовою структурою підприємства), ступенем його залежності від та інвесторів.

Фінансова стабільність — це спроможність підприємства здійснювати діяльність стабільно завдяки фінансовому забезпеченню власними оборотними та залученими коштами.[8, с.243]. Алгоритм розрахунку більшості показників які характеризують фінансовий стан підприємства наведено в 1.3 дипломної роботи. Дані алгоритми автор роботи застосував для аналізу фінансово-економічного стану ТОВ "ВО"Моліс"відповідні показники були зведені до таблиць, див табл. 2.1-2.4.

Загальніпоказники діяльності аналізованого підприємства взяті з форм фінансової звітності №1-5 за 2015-2017 роки та аналітичної інформації підприємства. У додатках А та Б зведені дані "Балансу" та "Звіту про фінансові результати" за 2015-2017 роки, оскільки показники цих форм найбільше використовувалися при аналізі фінансово-господарського стану ТОВ "ВО"Моліс".

Розрахувавши показники негайної (абсолютної) ліквідності ми спостерігаємо позитивну його динаміку, абсолютні відхилення в 2016 році по відношенню до 2015, 2017 по відношенню до 2015 і 2017 по відношенню до 2016 відповідно складають: 0,1102; 0,3888; 0,2785.Рекомендована нижня ціна цього показника становить 0,2, верхня 0,3.Рівень показника відображає, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок готівки.

Аналізуючи IV розділ пасиву балансу - поточні зобов'язання, можна побачити, що підприємство має циклічну тенденцію цього показника в бік його зменшення, при цьому показник абсолютної ліквідності за аналізовані роки збільшується, що свідчить про збільшення гарантій погашення займів підприємства.

Таблиця 2.1 - Показники ліквідності ТОВ "ВО"Моліс"

Показники	Фактичне значення за останні 3 роки			Відхилення (абсолютні показники)			Нормативне значення
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Коефіцієнт негайної (абсолютної ліквідності)	0,0601	0,1703	0,4488	0,1102	0,3888	0,2785	0,2-0,3
2. Загальний коефіцієнт покриття (коефіцієнт поточної ліквідності)	1,2692	1,4215	1,7881	0,1523	0,5188	0,3666	1,5
3. Проміжний коефіцієнт покриття	0,7432	0,8826	1,2790	0,1394	0,5358	0,3964	-
4. Рівень операційної платоспроможності	0,4152	0,1152	0,3073	0,0734	0,2651	0,1921	-

Хоча спостерігається позитивна динаміка показника негайної (абсолютної) ліквідності, треба бути обачними що до неповноцінного використання готівкових коштів, оскільки в 2017 році цей показник складає 0,4488, що перевищує нормативне значення на 0,1488.

Наступний показник ліквідності - загальний коефіцієнт покриття (коефіцієнт загальної ліквідності) нормативне значення якого 1,5. Він характеризує ступінь в якій оборотні активи покривають оборотні пасиви. За 2015-2017 роки спостерігається позитивна динаміка цього показника, значення якого складають: 1,2692; 1,4215; 1,7781 відповідно. Чим вище величина цього запасу (показника), тим більше впевненості у кредиторів щодо можливості підприємством погашати займи. Хоча показник поточної ліквідності має позитивну тенденцію, це не можна вважати як суто позитивний фактор зростання виробництва, але це свідчить й про уповільнення обороту поточних активів, що викликає тенденцію збільшення їх маси.

Проміжний коефіцієнт покриття або коефіцієнт швидкої ліквідності відображає платіжні можливості щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного повернення розрахунків з дебіторами. Значення цього показника за 2015-2017 роки має динаміку в бік збільшення, що пояснюється зменшенням дебіторської заборгованості.

Стосовно показника який характеризує рівень операційної платоспроможності ТОВ "ВО"Моліс" має збільшення цього показника в 2016 по відношенню до 2015, 2017 по відношенню до 2015 и в 2017 по відношенню до 2016 року: 0,0737; 0,2658; 0,1921 відповідно. Це має логічне обґрунтування, оскільки показник рівня операційної платоспроможності відноситься до групи показників які характеризують ліквідність та платоспроможність підприємства. які, ТОВ "ВО"Моліс" має на рівні чи навіть вище нормативних значень. Всі показники ліквідності підприємства в 2017 році значно перевищують максимально їх допустиме граничне значення, що пояснюється уповільнення обороту оборотних засобів, яке викликає збільшення їх маси. Якщо розглядати цю ситуацію в контексті інноваційно-інвестиційної діяльності, то це дає

підстави що підприємство спроможне впроваджувати інновації за рахунок вкладання власних інвестиційних коштів та спроможне покривати залучені інвестиційні ресурси.

Стосовно показників які характеризують стан та структуру капіталу ТОВ "ВО"Моліс" можна сказати, що коефіцієнт забезпечення власними коштами в 2016 році зменшується по відношенню до 2015 року на 0,0359; але в 2017 році збільшується по відношенню до 2016 року на 0,0207. Хоча цей показник має тенденцію до збільшення, але все ж таки він має від'ємне значення, тоді як, його критичне значення вже при 0,3. Але ця ситуація не вважається критичною, оскільки протягом аналізованого періоду підприємство весь час розширює виробничі можливості шляхом поповнення основних засобів.

Стосовно показника фінансової автономії має негативну динаміку, оскільки його значення в 2015-2017 роках складають: 0,4506; 0,4072; 0,5307 відповідно. Що нижче від критичного значення (0,5). Ця ситуацію пояснюється збитковою діяльністю в 2017 році при наявності нерозподіленого прибутку в сумі 1052 тис. грн, а також збільшення довгострокових зобов'язань більше ніж в три рази по відношенню до 2016 року на розширення технологічного парку (основних фондів). Зменшення показника фінансової автономії в даному випадку є економічно обґрунтованим. Збиткова діяльність підприємства пояснюється збільшення собівартості реалізованої продукції в 2017 по відношенню до 2016 року майже в 1,5 рази. Це пояснюється значним підвищення цін на сировину (молоко). Питання стосовно шляхів зменшення собівартості реалізованої продукції за рахунок наявності власної сировинної бази буде розглянуто в III розділі дипломної роботи [5, с.14].

Коефіцієнт фінансового лівериджу за 2015-2017 роки має тенденцію до зменшення, що збільшує ризик вкладання капіталу в дане підприємство. Але при цьому, як відмічалось вище, підприємство має вільну грошову масу, що дає підстави вважати неналежну оперативну діяльність та недостатньо с прогнозований тактичний план розвитку підприємства, що дає підстави до впровадження інновацій й в управлінську діяльність [25, с.538-540].

Таблиця 2.2 -Показники фінансового стану ТОВ "ВО"Моліс"

Показники	Фактичне значення за останні 3 роки			Відхилення (абсолютні показники)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7
1. Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	- 0,1633	-0,1993	-0,1786	- 0,0360	-0,0153	0,0207
2. Коефіцієнт фінансової автономії (стабільності)	0,4506	0,4072	0,3597	-0,0434	-0,1000	-0,0565
3. Коефіцієнт заборгованості	0,5494	0,5928	0,6493	0,0434	0,0999	0,0565
4. Коефіцієнт фінансового лівериджу	0,8202	0,6870	0,5401	-0,1333	-0,2802	-0,1469
5. Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	0,3886	0,1015	0,1617	-0,2872	-0,2269	0,0603

Обернено пропорційний коефіцієнт фінансової автономії - коефіцієнт заборгованості. Збільшення цього показника пояснюється рядом тих же факторів, що вплинули на зменшення коефіцієнта фінансової автономії.

Щодо показника співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, то в 2016 році по відношенню до 2015 року, цей показник зменшився на 0,2872, а в 2017 по відношенню до 2016 року навпаки збільшився на 0,0602. Збільшення цього показника в 2017 році при суттєвому збільшенні кредиторської заборгованості пояснюється тим, що у підприємства збільшується дебіторська заборгованість на початку 2017 року за продукцію більше ніж в 2 рази за рахунок її не своєчасного погашення перед ТОВ "ВО "Моліс" оптовими та роздрібними торговими організаціями. Це пояснюється тим, що ситуація на ринку української молочної продукції погіршується із-за втрачання конкурентоспроможності. Ця ситуація викликана збільшенням цін на сировину, яка при цьому має неналежну якість.

Стосовно показника активності показників оборотності ділової активності можна відмітити що обіговість оборотних коштів в 2016 році збільшується відносно 2015 року на 0,6643, а в 2017 порівняно з 2016 роком зменшується на 0,0464. Зменшення значення цього показника на кінець звітного року в порівнянні з його значенням на початок року свідчить про уповільнення обороту оборотних засобів. Зменшення значення цього показника в 2017 році відносно 2016 року підтверджує наявність вільної грошової маси, що вкотре підтверджується перевищення значень коефіцієнтів ліквідності над нормативними значеннями.

Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів вказує скільки в середньому поповнюються запаси підприємства протягом звітного періоду. Стосовно цього показника він має тенденцію до зменшення в 2016 по відношенню до 2015 на 1,7257. В 2017 по відношенню до 2016 0,4864 і по відношенню до 2015 на 4,2121. Така картина стосовно поповнення підприємства запасами пояснюється тим, що продукція підприємства реалізується в менших об'ємах в порівнянні з плановими показниками.

Таблиця 2.3 - Показники оборотності (ділової активності) ТОВ "ВО"Моліс"

Показники	Фактичне значення за останні 3 роки			Відхилення (абсолютні показники)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7
1. Оборотність обігових коштів	2,4315	3,0959	3,0495	0,6644	0,6179	-0,0464
2. Оборотність товарно-матеріальних запасів	-5,2262	-6,9518	-9,4383	-1,7257	-4,2121	-2,4864
3. Оборотність дебіторської заборгованості	4,6603	6,6651	7,5776	2,0048	2,9174	0,9125
4. Тривалість операційного циклу (Дні)	8,3649	2,2280	9,3659	-6,1368	1,0010	7,1379
5. Оборотність кредиторської заборгованості	-6,2616	-12,1298	-14,9616	-5,8682	-8,7000	-2,8318
6. Тривалість фінансового циклу	65,8581	31,9069	33,4275	-33,9512	-32,4306	1,5206

Це пояснюється, як вже згадувалось вище не конкурентоспроможністю продукції ТОВ "ВО"Моліс" із-за високої ціни при неналежній якості.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості який розраховано за період 2015-2017 роки має тенденцію до збільшення. В 2016 відносно 2015 року на 2,0048, 2017 відносно до 2015 на 2,9174, 2017 відносно 2016 на 0,9125. Така ситуація на перший погляд здається позитивною, оскільки збільшення швидкості обертності дебіторської заборгованості є позитивним фактором. Але, якщо розглядати структуру дебіторської заборгованості більша половина якої складає заборгованість за товари, роботи та послуги, яка для промислового підприємства є основною.

На ТОВ "ВО"Моліс" тривалість операційного циклу в 2016 році збільшилась в порівняно з 2015 роком на 6,1368 днів, в 2017 в порівняно з 2015 на 1,001 днів, в 2017 порівняно з 2016 на 7,1379 днів, отже спостерігається тенденція до збільшення значення цього показника, тобто збільшується період з моменту вкладання коштів у товарні запаси та отримання виручки від їх продажу. Якщо така ситуація буде тривати й надалі, то підприємство поступово може стати на лаву до потенційних банкрутів, оскільки собівартість буде перевищувати ціну реалізації, бо при формуванні ціни реалізації важко врахувати фактор часу із-за невизначеності строку реалізації. Ця ситуація пояснюється тими же факторами: висока собівартість сировини при її неналежній якості зменшує конкурентоспроможність продукції. В даній ситуації менеджменту підприємства треба на радикальні зміни в діяльності підприємства що не можливо без інновацій.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за 2015-2017 роки підтвердив розширення комерційного кредиту що надається підприємству, оскільки в 2016 році цей показник зменшився на 5,8682, в 2017 році в порівняні з 2016 на 2,8317, тобто час на який кредитується підприємство за рахунок своїх господарських партнерів збільшився.

Тривалість фінансового циклу - період за який вивільняються грошові кошти в ТОВ "Моліс" в 2016 році цей показник зменшився майже в два рази..

Таблиця 2.4 - Показники рентабельності підприємства ТОВ "ВО"Моліс"

Показники	Фактичне значення за останні 3 роки			Відхилення (абсолютні показники)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7
1. Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу	-0,0350	-0,1097	-0,0972	0,1447	-0,0622	-0,2069
2. Звичайна рентабельність (збитковість) власного капіталу (до оподаткування)	0,0079	0,1218	0,0883	0,1139	0,0804	-0,0335
3. Рентабельність активів	-0,0158	0,0447	-0,0341	0,0604	-0,0183	-0,0788
4. Рентабельність обороту (продаж)	0,0100	0,0394	0,0035	0,0294	-0,0065	-0,359
5. Рентабельність операційних витрат	-0,6651	-0,8797	-0,2982	-0,2146	0,3669	0,5815
6. Рівень втрати власного капіталу	-0,0526	0,0742	0,0442	0,0215	-0,0085	-0,0300
7. Економічна прибутковість	-0,0036	0,0496	-0,0310	0,0532	-0,0274	-0,0806

Порівняно з 2015, або на 33,9512 днів, а в 2017 порівняно з 2016 на 1,5206 днів. Критичним вважається збільшення цього показника, оскільки збільшується період за який вивільняються грошові кошти. Тенденція до збільшення цього показника в 2017 році знову ж таки підтверджує уповільнення ділової активності підприємства із-за відсутності розвитку, який вимагає ринок [25,538-540]

Щоб точно та детально проаналізувати фінансово-економічну діяльність підприємства, необхідно розрахувати систему показників рентабельності. Дана система показників була розраховані та занесені до таблиці 2.4.

Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу показує рівень отримання чистого прибутку на одиницю власного капіталу підприємства. Лише в 2016 році спостерігається чиста рентабельність 10,967% і зростання її порівняно з 2015 роком на 14,467%. В 2017 році підприємство мало збиток в розмірі 5021 тис. грн, що призвело до збитковості власного капіталу і зниження ефективності вкладання коштів до ТОВ "ВО"Моліс".

Показник звичайної рентабельності (до оподаткування) за 2015-2017 роки показує, що найменше його значення було в 2015 році і складало 0,6917%, в 2017 році - 8,8347, а найбільше в 2016 - 12,181.

Ефективність використання активів підприємства характеризує показник рентабельності активів

Рентабельність активів в 2016 році збільшився в порівняно з 2015 роком на 6,043%, оскільки підприємство мало чистий прибуток в розмірі 5450,1 тис. грн. Як зазначалось вище в 2017 році підприємство спрацювало збитково, що призвело до збиткової рентабельності 3,4098%.

Рентабельність обороту - це показник результатів господарської діяльності підприємства, який показує обсяг прибутку на одиницю обороту (продаж), частку продукції в ціні продукції. За період з 2015-2017 роки у підприємства спостерігається тенденція до зменшення цього показника, але він має позитивні значення: 10,0351%; 3,943%; 0,349% відповідно [29, с.280-282].

Оцінку ефективності поточних витрат підприємства, їх окупності, на одну одиницю витрат підприємства характеризує рентабельність операційних витрат. За період з 2015 по 2017 роки підприємство має від'ємні значення: 66,5112%; 87,969%; 29,8999% відповідно. Хоча цей показник є від'ємним, спостерігається тенденція до його зростання в 2017 році порівняно з 2016 на 58,149%. Така ситуація повинна спонукати до рішучих змін при наявності поки що існуючих потенційних можливостей до їх реалізації.

Рівень витрат власного капіталу в 2016 році збільшився порівняно з 2015 роком на 0,0215%, але в 2017 році зменшився порівняно з 2016 на 0,0299%. Тенденція до зменшення цього показника є позитивною, оскільки це свідчить про зниження рівня витрат наявного власного капіталу у зв'язку зі збитками поточних та минулих періодів; тобто кількісне відношення непокритого збитку до власного капіталу зменшується.

Економічна прибутковість ТОВ "ВО"Моліс" має від'ємне значення в 2017 році і зменшилася порівняно з 2016 роком на 0,0806%, що свідчить про зниження внутрішніх можливостей підприємства щодо генерування прибутку на одиницю активів, що використовуються в господарській діяльності без урахування відсотків, сплачених за користування позиковим капіталом. Це пояснюється збитковою діяльністю підприємства в 2017 році.

Провівши аналіз фінансово економічної діяльності ТОВ "ВО"Моліс" автор роботи має все передумови стверджувати, що підприємство має доволі нормальну стійкість фінансового стану, що підтверджується значеннями багатьох показників та їх позитивною динамікою. Маючи певні недоліки в фінансово-економічній діяльності (збитковість діяльності) в 2015-2017 рр. повинні не лякати, а навпаки мобілізувати зусилля топ-менеджменту підприємства щодо впровадження інноваційних розробок як в виробничу так й в управлінську діяльність. Напрями підвищення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства будуть розглянуті в питання 3.1 даної роботи.

2.3 Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства харчової промисловості

Для можливості впровадження відповідних напрямів щодо підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості ТОВ "ВО"Моліс", треба розглянути аналіз підприємств харчової промисловості, а саме інноваційно-інвестиційну привабливість молочної галузі.

Між виробниками готової молочної продукції посилюється конкуренція не тільки за поставщиків сировини але і за покупців. Великі компанії з іноземним капіталом збільшують долю ринку, поглинаючи конкурентів. Іноземці вкладають гроші в купівлю нових заводів, технології, маркетинг і не цікавляться вертикальною інтеграцією. Їх задовольняє теперішня рентабельність бізнесу (10-11%), до того ж в світі прийнято розділяти виробництво сирого молока та його переробку[48, с.34-35].

Сфера молочної промисловості характеризується стабільним ростом майже у всіх сегментів. Цей ринок протягом досліджуваного періоду динамічно розвивався: підприємства нарощували обсяги виробництва, збільшували асортимент випуску продукції. Саме тому цей ринок є досить привабливим для іноземних інвесторів: з кожним роком. спостерігається збільшення інвестицій у сферу виробництва молочних продуктів. Наприклад, за 3 роки (2015-2017 рр.) обсяги інвестицій збільшилися в 3,9 рази. Тільки за 2017 рік порівняно із 2015 обсяг інвестицій зріс більше, ніж у 2 рази див. табл.2.5, рис.2.1.

Таблиця 2.5-Інвестиції у молочну промисловість за 2015-2-10 рр. (млн. дол. США)

Найменування	2015 рік	2016 рік	2017 рік
1	2	3	4
На початок року	13,1	18,4	22,3
За рік	5,3	3,9	25,6
Усього	18,4	22,3	47,9

Скоріше за все, іноземні інвестори розраховують, що через декілька років в Україні з'явиться велика кількість нових молочних ферм. В результаті, на ринок буде переповнений сировиною і тоді вже заводи будуть диктувати фермерам свої умови поставки сирого молока.

Рисунок 2.1 Обсяги інвестицій у сектор перероблення молока і виробництва молопродуктів, 2015-2017 рр. (Млн. Дол. США)

Для вітчизняних виробників стабільне забезпечення недорогою сировиною - є важливим питанням. Вони зацікавлені в великій рентабельності (тому що, з часом хочуть вигідно продати свої активи). Крім того, для багатьох з них ціна продукції - заключна конкурента мета. Тому молокозаводи, власниками яких є українці, все частіше виступають партнерами або "безпроцентними" кредиторами молочних ферм.

Молочна галузь належить до провідних у харчовій та переробній промисловості й досить привабливий за обсягом ринок. Це зв'язано з тим, що продукція молочної галузі посідає важливе місце у споживанні — частка витрат на молочні продукти становить 15% від загальних витрат на харчування (це четверте місце після на хлібобулочні, м'ясні, борошняні та макаронні вироби).

Молокопродуктовий підкомплекс є одним із пріоритетних у продуктивній структурі країни. Проте протягом останніх років він знаходиться в кризовому стані, що зумовлено розривом раніше існуючих зв'язків між молочним скотарством і молочною промисловістю, поштовхом до якого стало усунення держави від регулювання галузевих та інших пропорцій, диспаритетом цін між сільськогосподарською продукцією і засобами виробництва для неї, нееквівалентним обміном між сільськогосподарськими і переробними підприємствами.

Проблемам економічних взаємовідносин у молокопродуктовому підкомплексі та розвитку агропромислової інтеграції присвячено багато наукових праць вітчизняних учених — економістів України: В.Г. Андрійчука, В.В. Зіновчука, М.М. Ільчука, П.Т. Саблука, С.О. Шевельової та багатьох інших.

Невирішеність ряду питань, зокрема таких як недостатність аналізу стану галузі тваринництва в Запорізькій області, роль особистих селянських господарств у забезпеченні сировиною переробних підприємств, невідлагодженість інтегрованих зв'язків між сільськогосподарськими підприємствами, особистими селянськими господарствами і переробними підприємствами.

Виробництво молока в підприємствах усіх категорій Запорізької області за 2015-2017 роки збільшилося на 8,1%. У підприємствах суспільного сектора, які донедавна виробляли більшу частину молока, спостерігається зменшення його виробництва за відповідний період на 10,5%, або 14,5 тис. т, див. табл. 2.6. Такий спад у сільськогосподарських підприємствах зумовлений наступними негативними тенденціями: скороченням поголів'я худоби, зниженням продуктивності тварин, занепадом племінної роботи, недостатністю коштів для впровадження передових технологій годівлі, утримання та відтворення стада, відсутністю економічних і соціальних стимулів до кращої організації праці (низький рівень заробітної плати, несприятливі умови праці тощо).

Протягом останніх років дедалі більшого значення у валовому виробництві молока набувають господарства населення — форма ведення сільського виробництва, що здійснюється особистою працею громадянина та членів сім'ї з метою задоволення власних потреб у продовольстві та реалізації залишків сільськогосподарської продукції. У господарствах населення Запорізької області поголів'я корів стабільно зростає і в 2017 році становило 75,3 тис. гол., що на 11% більше, ніж у 2015 році.

Таблиця 2.6 -Динаміка поголів'я великої рогатої худоби та виробництва молока в підприємствах різних форм власності Запорізької області

Показники	2015	2016	2017	2017- 2015, %
1	2	3	4	5
Підприємства усіх категорій	296,8	287,6	285,4	96,1
Велика рогата худоба, тис. гол. У тому числі корови	134,2	129,0	122,1	90,9
Сільськогосподарські підприємства	190,2	17,1	159,2	83,7
Велика рогата худоба, тис гол у томі числі корови	66,4	56,5	46,2	69,5
Господарства населення	106,6	116,5	126,2	118,3
Велика рогата худоба, тис. гол., у тому числі корови	67,8	72,5	75,3	111,0
Виробництва молока, тис. т: у підприємствах усіх категорій у тому числі:	354,2	355,1	383,0	108,1
Сільськогосподарські підприємства	138,7	124,0	124,2	89,5
Господарські населення	215,5	231,1	258,8	120,0
Питома вага господарства населення у загальному виробництві молока, %	60,8	65,1	67,6	6,8

Молокопереробне підприємство не дуже охоче приймає продукцію від основних виробників молока — особистих селянських господарств, які, не маючи устаткування для його охолодження й очищення, часто територіальна

розкиданість господарств населення збільшує радіус перевезень транспортно-заготівельні витрати молокопереробних підприємств.

В умовах посилення боротьби молочних заводів за сировинні зони, необхідності високоякісної продукції широкого асортименту, виходу на світові ринки приватні товаровиробники будуть неконкурентоспроможні, оскільки виробляють молоко у невеликих обсягах і мають низькі показники його якості. Таким чином, продукція особистих господарств населення не відповідає вимогам сучасного диверсифікованого виробництва і приватні виробники не мають перспектив бути основними постачальниками сировини для молокопереробних заводів.

Проте нині особисті селянські господарства виробляють більше молока, ніж сільськогосподарські підприємства різних форм власності. У зв'язку з цим необхідно поліпшити організацію закупівлі молока в цих господарствах для підвищення рівня їх конкурентоспроможності, що можливо за рахунок створення кооперативів з організації приймання молока від населення і наступної реалізації його переробним підприємствам; об'єднання виробників, заготівельників, переробних і торговельних організацій.

Така форма об'єднань на стадіях виробництва і переробки сільськогосподарської продукції дає можливість, з одного боку, будувати економічні відносини на рівноправності партнерів, а з іншого — суб'єктам господарювання знаходити способи колективного впливу на ринкову ситуацію, проводити єдину цінову політику в умовах вільного ціноутворення в інтересах усіх учасників.

Необхідна єдина координація дій сільськогосподарських підприємств і підприємств переробної промисловості, що дасть можливість стабілізувати як сировинну зону, так і роботу переробного підприємства [46, с.42-44].

Розглянемо напрями реалізації підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням фінансово-економічних ресурсів. Для аналізу економічних можливостей ТОВ "ВО"Моліс" використовуємо методику фінансової стійкості, яка включає ряд показників які характеризують

здатність економічного суб'єкта забезпечувати виробничий процес. Алгоритм розрахунку показників, які відображають інноваційні можливості (потенціал) підприємства в питанні 1.3.

Застосувавши методику оцінки фінансової стійкості, яка характеризує здатність економічного суб'єкта забезпечувати виробничий процес, автор роботи зобразив в вигляді таблиці, див. табл. 2.7.

Таблиця 2.7- Алгоритм розрахунку інноваційного потенціалу

№ п/ п	Назва показника	Аналізовані періоди		
		2015	2016	2017
Джерела формування запасів і витрат				
1	2	3	4	5
1.	Власні оборотні засоби	- 16263,7	- 7487,9	- 21404
2.	Власні і довгострокові позикові джерела фермерів Зап. обл. і витрат	94 5,5	27811,1	44040
3.	Основні джерела формування Зап. обл. і витрат	44103,2	76118	84592
Показники рівня забезпечення запасами і рівня витрат				
4.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів	- 38438,4	- 32336,2	- 43165
5.	Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат	- 12796,2	2962,8	22279,00
6.	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел формування запасів і витрат	22101,5	51269,7	62831
Тривимірний показник визначення фінансової стійкості				
7.	Тривимірний показник визначення фінансової стійкості, $S=\{S(x_1); S_2(x_2); S_3(x_3)\}$ $x_1 = \pm OЗ_{вл}; x_2 = \pm OЗ_{влд}; x_3 = \pm OЗ$	$S_{08}=(0; 0; 1)$	$S_{09}=(0; 1; 1)$	$S_{10}=(0; 1; 1)$

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5
Тривимірний показник визначення інноваційного потенціалу				
8.	Тривимірний показник визначення інноваційного потенціалу, $S=\{S(x_1); S_2(x_2); S_3(x_3)\}$ $x_1 = \pm OЗ_{вл}-A_6;$ $x_2 = \pm OЗ_{влд}-A_6;$ $x_3 = \pm OЗ-A_6$	$S_{08}=\{0; 0; 1\}$	$S_{09}=\{0; 1; 1\}$	$S_{10}=\{0; 1; 1\}$

З урахуванням визначених функцій $S(x)$ ТОВ "ВО"Моліс" має - середні інноваційні можливості. Типи інноваційного потенціалу підприємства відображені в таблиці 1.7 Для визначення типу інноваційного потенціалу (якісного показника) враховувалися можливості підприємства щодо реалізації інноваційних проектів за рахунок власних оборотних засобів, власних і довгострокових позичкових джерел, а також загальна величина записів та витрат [49, с.142-143].

В якості напрямку підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства в роботі розглянемо проект щодо модернізації та утворення нових пунктів прийому молока по Запорізькій області з урахуванням ринкових цін, станом на 01.01.2018 року. Оскільки автор роботи для оцінки інноваційного потенціалу бере період для аналізу з 2015 по 2017 роки то треба врахувати зменшення ринкової ціни в 2016 та 2015 році порівняно з пропонованими ринковими цінами станом на 01.01.2018 року на величину індексу інфляції, в 2016 році на 109,1%, в 2015 - 112,3%

Період модернізації та утворення нових пунктів прийому автор роботи пропонує 6 місяців: з 01.01.2018-01.07.2018 роки. Це пояснюється нормальною фінансовою забезпеченістю підприємства, забезпеченістю ресурсами та залучення незначного обсягу позичкових засобів.

Ринкові ціни на устаткування та оснащення підприємства наведено в таблиці, див. табл.2.8.

Таблиця 2.8 - Ринкові ціни на устаткування та устаткування та оснащення для пунктів прийому молока

Найменування	Ринкові ціни, тис. грн
1	2
1. Холодильне обладнання 3,5 тис. л	17,1937
2. Хіміко-лабораторне устаткування (з вимірами жирності молока)	17,8458
3. Устаткування для чищення молока	32,3624
4. Тара з функцією тесом	1,8348
5. Інші додаткові витрати:	
- дозвіл санітарно-епідемічної станції на відкриття точки прийому молока;	3,4802
- приведення приміщення до санітарно-гігієнічних норм.	21,3659

ТОВ "ВО"Моліс" на сьогоднішній день має тринадцять функціонуючих пунктів прийомів молока в тринадцяти районах Запорізької області, десять із яких потребують удосконалення процесу роботи та модернізації обладнання.

До таблиці 2.9 занесені десять районі в яких необхідно проводити модернізацію; перелічена назва статей витрат; кількість обладнання, яку необхідно закупити з урахування ринкових цін на 01.01.2018 які відображені в таблиці 2.8, та загальна сума витрат на модернізацію пункту прийому по району.

Таблиця 2.9- Розрахунок загальної суми на удосконалення та модернізація пунктів прийому молока у районах Запорізької області

Назва району	Назва статей витрат	Кількість, шт.	Загальна сума на модернізацію, тис. грн.
1	2	3	4
1.Василівський	Тара типу термос	2	3,6694

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4
2. Великобілозірський	Холодильні установки	1	34,7084
	Хім. Заб. устаткування	1	
	Тара типу термос	2	
3. Вільнянський	Хім. Лаб. устаткування	1	17,5152
	Тара типу термос	2	
4. Кам'янець-Дніпровський	Холодильні установки	1	55,0605
	Устаткування для очищ. молока	1	
	Тара типу термос	3	
5. Мелітопольський	Устаткування для очищ. молока	1	34,1974
	Тара типу термос	1	
6. Михайлівський	Тара типу термос	1	1,8347
7. Пологівський	Холодильні устаткування	1	53,2258
	Устаткування для очищ. молока	1	
	Тара типу термос	2	
8. Приазовський	Очищення споруди	1	36,0321
	Тара типу термос	2	
9. Приморський	Тара типу термос	2	32,6194
10. Чернігівський	Тара типу термос	1	1,8347
Загальна сума: 241,7481			

Як відомо, в Запорізькій області існує 20 районів. ТОВ "ВО"Моліс" не має пунктів прийому молока в семи районах області. Розрахунок загальної суми

на утворення прийомів пунктів молока в Запорізькій області відображена в таблиці, див. табл. 2.10.

При реалізації запропонованих напрямів щодо удосконалення та модернізації існуючих прийомів молока в Запорізькій області та утворення нових, дозволить не лише покращити якість сировини, а й збільшити виробничі можливості підприємства, оскільки лише 80-85% діючого обладнання працює на повну потужність. Також, значно знизяться транспортні витрати пов'язані з доставкою сировини, оскільки, як зазначалося в 2.1, майже 30 % сировини ТОВ "ВО"Моліс" закуповує в Дніпропетровській та Херсонській областях.

Утворення семи пунктів прийому молока має й соціально економічне значення, оскільки будуть утворені нові робочі місця.

Таблиця 2.10 - Розрахунок загальної суми на утворення прийомів пунктів молока в Запорізькій області

Район	Загальна сума витрат, тис. грн
1	2
1. Бердянський	142253,8
2. Веселівський	123226,1
3. Гуляйпільський	142253,8
4. Куйбишівський	123226,1
5. Новомиколаєвський	123226,1
6. Розівський	104198,4
7.Токмацький	123226,1
Загальна сума:	881,6104

Запропонований автором роботи напрям підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства на короткострокову перспективу - це тактичні заходи підприємства стосовно покращення якості сировини, шляхом модернізації та вдосконалення існуючих та утворення нових пунктів прийому молока в Запорізькій області та його швидка та ефективна реалізація дає всі передумови інновації на довгостроковий період. Ці інноваційно-

інвестиційні пропозиції з довгостроковим періодом реалізації будуть розглядатися в наступному розділі роботи.

Висновки до 2 розділу

Харчова промисловість була, є і буде однією з найважливіших складових усього аграрного комплексу, вона складається з багатьох галузей

Молочна промисловість, як окрема галузь харчової промисловості являє собою сукупність багатьох виробництв. Основою виробництва є молоко.

Підприємство ТОВ "ВО "Моліс" виробляє широкий спектр молокопродуктів. На сьогоднішній день асортиментна лінія підприємства містить близько 80 найменувань продукції. Асортимент продукції включає: сири плавлені, сири нежирні, сири тверді, масло вершкове, йогурт, сметана, ряжанка, кефір, сиворотка суха, молоко сухе знежирене, молоко.

З аналізу діяльності підприємства видно: показники ліквідності в 2017 році значно перевищують максимально їх допустиме граничне значення, це пояснюється уповільнення обороту оборотних засобів і викликає збільшення їх маси. Ця ситуація показує те, що підприємство має можливість впроваджувати інновації за рахунок вкладення своїх інвестицій та покривати залучені. Стан та структура капіталу підприємства - має тенденцію до збільшення, але все ж таки має від'ємне значення, тоді як, його критичне значення вже при 0,3. Показник фінансової автономії має негативну динаміку, а коефіцієнт фінансового лівериджу за 2015-2017 роки має тенденцію до зменшення, що збільшує ризик вкладання капіталу в дане підприємство, кредиторська та дебіторської заборгованості в 2017 збільшується на 0,0602%. Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу в 2017 році зменшилася, що призвело до збитку і зниженню ефективності владання коштів в дане підприємство. Рентабельність операційних витрат від'ємна але спостерігається тенденція до її зростання в 2017 році. Рівень витрат власного капіталу в 2017 році зменшився, тенденція до зменшення свідчить про зниження рівня витрат наявного власного капіталу у зв'язку зі збитками поточних та минулих періодів. Економічна прибутковість має від'ємне значення в 2017 році і зменшилася порівняно з 2016 роком на

0,0806%, що свідчить про зниження внутрішніх можливостей підприємства щодо генерування прибутку на одиницю активів, це пояснюється збитковою діяльністю підприємства в 2017 році.

Проаналізувавши фінансово-економічний стан підприємства можна зробити висновок, підприємство має стійкий фінансовий стан, що позитивно впливає на оцінку інноваційно-інвестиційної привабливості.

Сфера молочної промисловості характеризується стабільним ростом майже у всіх сегментах. Цей ринок протягом досліджуваного періоду динамічно розвивається, саме тому, він є досить привабливим для іноземних інвесторів, з кожним роком. спостерігається збільшення інвестицій у сферу виробництва молочних продуктів. Але все більшою проблемою для вітчизняних виробників стає стабільне забезпечення недорогою сировиною зацікавлені в вирішенні цієї проблеми.

Запропонований інвестиційний проект на короткострокову перспективу - тактичні заходи підприємства стосовно покращення якості сировини, шляхом модернізації і вдосконалення існуючих та утворення нових пунктів прийому молока в Запорізькій області. Його швидка та ефективна реалізація дає всі передумови інновацій на довгостроковий період.

ЗПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ "ВО"МОЛІС"

3.1 Напрями підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості ТОВ"ВО"Моліс"

Для визначення напрямів підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості ТОВ "ВО"Моліс", на довгостроковий період, розглянемо світові досвіди ефективного ведення молочного господарства.

Забезпечення населення Канади молоком та молокопродуктами завжди було важливим завданням в історії цієї країни. У 1963 році створено Канадський консультативний комітет по молочній промисловості. З 1966 року функціонує Канадська комісія з виробництва, переробки і торгівлі молоком та молочними продуктами, яка представляє інтереси федеральних і провінційних державних структур. У Канаді передбачені розмежування повноважень федеральних і провінційних владних структур у сфері контролю якості молока і молочних продуктів. До перших належать ті структури, що знаходяться в підпорядкуванні Міністерства сільського господарства і продовольства та контролюють якість молочних продуктів (відділ інспекції виробництва і якості сільськогосподарських продуктів) в межах всієї країни.

Інтереси фермерів представляють дві кооперативні організації - Національний союз фермерів і Молочні торговельні управління, які являють собою кооперативні об'єднання виробників та переробників молока. Інтересами переробників опікуються Молочні торговельні управління провінцій і великих районів, а також регіональні кооперативи об'єднання переробників. Споживачі молока і молочних продуктів відстоюють свої інтереси через союз споживачів. При участі всіх зазначених установ в Канаді відбувається переробний процес для прийняття і ухвалення рішень щодо встановлення цін та стандартів на молокопродукти.

Найважливішою метою Державної політики Канади в молочній промисловості є не повне задоволення попиту населення країни на молоко та молочні продукти, а встановлення цін, які були б доступними для споживачів, забезпечували справедливий дохід виробникам, переробникам, торгівлі.

У молочному скотарстві Канади використовують удосконалені технології, які дозволяють підвищувати ефективність виробництва.

По-перше, підвищення продуктивності молочного стада відбувається за рахунок багаторічної селекції корів. Нині 65% усіх корів включені до державної системи моніторингу продуктивності. Племінна справа здійснюється за рахунок застосування штучного осіменіння (75% поголів'я корів) і трансплантації ембріонів.

По-друге, худобу відгодовують високоенергетичними кормами: влітку травами, взимку високоякісним сіном і комбікормами, в основі яких кукурудза становить 85%, соя - 15%. Витрати комбікормів - 300 - 350 г на 1 кг молока.

По-третє, залежно від фізіологічного стану, віку тощо, тварин на фермах розподіляють на групи, для кожної з яких встановлюють раціон, систему догляду та утримання, таким чином максимально пристосовуючи технологію виробництва до особливостей кожної групи тварин.

Молокопереробна галузь Канади представлена 308 переробними заводами, на яких зайнято близько 24600 працівників із середнім заробітком 34756 кан. дол. на рік. Всі заводи поділені на дві групи: заводи по виробництву столового молока і вершків (140 заводів) і заводи поглибленої переробки молока (168 заводів). На перших заводах, розташованих поблизу промислових і адміністративних центрів, переробляють 30-34% молока, здійснюючи його пастеризацію, відокремлення вершків, сортування. На другій групі спеціалізованих заводів переробляють 66-70% молока на масло, сир, морозиво та іншу продукцію.

Молокопереробні підприємства (приватні або акціонерні) об'єднані в кооперативи, яких налічується 29. Вони займаються контролем руху молока від ферми до магазину. Молочні торговельні управління та кооперативи

переробників створені на одній правовій основі і мають однакові повноваження. Різниця між ними полягає лише в тому, що кооперативи мають свої виробничі потужності з переробки молока.

Отже, досвід Канади доводить доцільність регулювання ринку молока та молокопродуктів державними, кооперативними формуваннями з метою рівноцінного розподілу прибутку між виробниками, переробникам та роздрібною торгівлею. Англія яскравий приклад країни, яка застосувала в своєму молочному господарстві вертикальну інтеграцію, при якій виробники кінцевої продукції контролюють джерела сировини.

Вертикальна інтеграція дозволила створити єдиний центральний ринок для реалізації молока, ліквідувала велику кількість посередників, впорядкувала закупівельні і роздрібні ціни, забезпечила збільшення обсягів виробництва молока.

Найважливішими завданнями МТО є заготівля і збут молока та молочної продукції. У фермерів збирається молоко і переробляється на заводах, третина яких належить об'єднанню, доставляється споживачам або в роздрібну торгівлю. МТО здійснює також облік розрахунків з фермерами за реалізовану продукцію і виплачує державні дотації, успішно вирішує проблему сезонності молокопереробної галузі встановленням сезонних цін на молоко, вивченням найекономічніших періодів отелення корів, ефективним використанням кормів. При МТО функціонує централізована служба обліку племінних тварин, яка видає фермерам інформацію про продуктивність корів, вміст жиру, білка в молоці та ін.

Об'єднання створило такі служби: штучного осіменіння корів; ветеринарного обслуговування тварин; технологічного обслуговування виробництва; централізованого обліку виробничих витрат; науково-дослідних робіт з дослідження проблем виробництва молока і впровадження наукових розробок; рекламна служба, що організовує виставки, радіо та телепередачі. Таким чином, МТО перетворене в науково-виробничо-торговельне об'єднання

фермерів, яке не є комерційною організацією, оскільки всі одержані кошти повертаються безпосередньо виробнику молока.

Українські товаровиробники повинні запозичувати досвід Англії, створюючи інтегровані, кооперативні формування на ринку молока та молокопродуктів.

Сільське господарство Данії, яке має яскраво виражений тваринницький напрям, охоплює 65% території, де зайнято 5% працюючого населення. Кожен датський фермер виробляє харчових продуктів в обсязі річного 160 чол. Тобто Данія може прогодувати населення, що в 3 рази перевищує її власне. Данія займає друге місце в Європі (після Англії) за рівнем продуктивності праці. Такого успіху країна досягла завдяки високому рівню освіти кожного фермера, що проявилось в застосуванні новітніх досягнень науки і техніки в галузі сільського господарства. Ці досягнення поширюються за допомогою консультант в (на кожних 50 фермерів один консультант). Частка кооперативів у молочному господарстві в Данії становить 93%. Механізм функціонування подібний до застосовуваного в Англії. Кооперативи організовують заготівлю, переробку, реалізацію молока, надання консультаційних послуг, рекламу молока та молокопродуктів.

На Датських фермах високий рівень механізації виробничих процесів. Тут використовують систему відгодівлі та утримання тварин залежно від їх фізіологічного стану.

Досвід Данії доводить ефективність функціонування кооперативних формувань у молочному господарстві.

Опираючись на досвід країн в яких молочна промисловість перейшла на новий етап розвитку: створення вертикально-горизонтальних зв'язків між постачальниками сировини (ферми), виробниками кінцевої продукції, державою та точками реалізації. Українському виробнику молочної продукції треба залучитися підтримкою держави на шляху створення корпоративних формувань на регіональному рівні (кластерів). З урахуванням діючого

ринкового механізму необхідне відновлення державних регулюючих, стимулюючих, контролюючих та інформаційних функцій в інвестиційній сфері.

Досвід країн з розвинутим молочним господарством дає важливі та повчальні уроки для України. Вони полягають у нижченаведеному.

1. Держава повинна виступати регулятором молочного господарства, ринку молока та молокопродуктів. Державні органи мають виконувати такі функції:

- регулювати процес ціноутворення, що забезпечуватиме рівноцінний прибуток усім учасникам ринкових відносин;
- встановлювати обсяги виробництва, необхідні для забезпечення раціонального споживання населення регіонів;
- стимулювати товаровиробників збільшувати чи зменшувати виробництво певних видів молокопродуктів;
- здійснювати різноманітні протекціоністські заходи, захищаючи товаровиробників від іноземних конкурентів, як це відбувається в США, Канаді, країнах ЄС.

2. Виникає необхідність утворення та функціонування на регіональних ринках молока та молокопродуктів кооперативних формувань які об'єднували інтересивиробників, переробників, заготівельників, держави. Вони мають бути регуляторами ринку молока та молокопродуктів у регіонах.

3. В Україні, як і у всьому світі, повинен здійснюватися процес концентрації виробництва а переробки молока, який відбуватиметься поряд з реструктуризацією галузей молокопродуктового підкомплексу. Отже, ринок молока та молокопродуктів України слід організовувати на кооперативній основі, з прогресивним технічним устаткуванням, великими фінансовими оборотами. Таким чином, Україна зможе забезпечити конкурентоспроможність продукції на світовому ринку, витіснити іноземних конкурентів.

4. Досвід США, Канади, Данії та інших країн доводить, що молочне скотарство цих країн має регіональний характер (поголів'я корів утримується в тих регіонах, де умови для виробництва молока найкращі). Тому молочне

господарство України доцільно формувати таким же чином з метою зниження собівартості продукції, забезпечення її конкурентоспроможності.

5. Збільшення обсягів виробництва молока; формування раціональних за розмірами спеціалізованих підприємств у молочному господарстві повинні стати загальнодержавною справою. Виникає необхідність раціональної відгодівлі та утримання тварин залежно від їх фізіологічного стану, вікових груп. Цим вимогам найбільше відповідає потоково-цехова система виробництва молока, що в минулому поширювалася в Україні.

6. Для раціональної організації молочного господарства України необхідний тісний зв'язок виробництва з наукою і менеджментом, як це доводить досвід Данії, США, Англії. Раціональні кооперативні формування повинні набувати не тільки заготівельно-переробної і маркетингово-збутової спеціалізації, а й функціонувати як науково-виробничі системи, впроваджуючи нові наукові досягнення в практику господарювання.

7. При формуванні кооперативних, інтегрованих організацій особливу роль мають відігравати молокопереробні підприємства, які повинні бути ініціаторами інтеграції з використанням різних видів взаємовідносин, набутих світовою практикою господарювання: довгострокові контракти, спільна організація кооперативів, акціонерних товариств, корпорацій, асоціацій, холдингових компаній. Як і в країнах з розвинутим молочним господарством, взаємовідносини між виробниками та переробниками мають ґрунтуватися, на виконанні вимог переробників до якості та обсягів сировини, використанні нових технологій. При цьому для сільськогосподарських виробників слід створювати комплекс стимулюючих заходів за вчасні поставки якісної сировини.

8. В Україні потрібно розвивати ринкову інфраструктуру в молокопродуктовому підкомплексі АПК, яка б відповідала сучасним вимогам. Це дозволить запобігти втратам і зменшити потреби у сировині на виробництво продуктів харчування, забезпечити її раціональну і комплексну переробку.

9. Важливе використання підприємствами молокопродуктового підкомплексу маркетингового підходу, що допомагатиме їм орієнтуватися як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Здійснення пропаганди, рекламних кампаній, виставок дозволяє не тільки "створити для себе клієнта", а й пропагувати здоровий спосіб харчування серед широких верств населення [50, 121-125].

Для одержання позитивних результатів у перспективі необхідно на сучасному етапі розпочати впровадження наступних заходів: створити міцну кормову базу; формувати молочне стадо корів із високою продуктивністю; використовувати бугаїв-плідників із високим генетичним потенціалом продуктивності; удосконалювати генофонд із використання генетичного потенціалу світового ринку; удосконалювати форми організації праці та її оплати; створювати систему пунктів для заготівлі молока приватних господарств населення; постійно змінювати матеріально-технічну базу ферм; впроваджувати енерго та ресурсозберігаючі технології; встановлювати й періодично переглянути верхню межу закупівельних цін на сировину; надавати кредит сільгоспвиробникам на пільгових умовах; здійснювати регулювання доходів через систему державного дотування.

Нерозв'язаною залишається проблема якості сировини, що надходять на переробні підприємства господарств населення, та кінцевої молочної продукції. У зв'язку з цим передбачається створити мережу кооперативів із заготівлі сировини й надання послуг приватного сектору, а також мережу незалежних лабораторій, які б контролювали безпечність молочних продуктів.

Враховуючи світовий досвід, розглянемо можливості покращення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства харчової промисловості за рахунок розвитку сировинної бази.

Як свідчить світовий досвід, вдало вибрана структура джерел накопичення інвестиційних ресурсів надає можливість реалізувати інвестиційні проекти в терміни, які задовольняють всі суб'єкти процесу. В умовах розвиненої ринкової економіки формування інвестиційних ресурсів треба

враховувати темпи інфляцій. У разі невиконання цієї умови підвищується ризик своєчасного виконання повного фінансування всіх стадій інвестиційного проекту.

3.2 Реалізація напрямів підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості в контексті розвитку кластеру молочної галузі Запорізької області

Для реалізації існуючого світового досвіду щодо розвитку молочної промисловості пропонуємо розглянути інвестицій проект по створенню фермерського господарства на базі підприємства ТОВ "ВО"Моліс", яке може бути невід'ємною його частиною і водночас безпосереднім партнером [42, с.129].

Автором роботи запропоновано два напрями і проведено порівняльну характеристику щодо доцільності впровадження одного з них.

При розробці напрямів щодо будівництва конкурентної кількості ферм, автор роботи брав за основу річний об'єм удою молока від однієї корови. Середнє статистичне значення цього показника 4500 літрів на рік. Для розрахунку поголів'я корів необхідно враховувати вихід готової продукції з одного літра молока, він складає 30%, отже з урахуванням показника виходу готової продукції від однієї корови отримують 1350 літрів молока на рік. За 2017 рік в середньому підприємством було виготовлено 20754,6 готової продукції. Взявши співвідношення випуску продукції до виходу готової продукції, одержали, що підприємство для повного забезпечення власною сировиною з урахування випуску готової продукції на рівні 2017 року потребує створенні ферм загальною кількістю 15374 голів корів. Одна ферма в середньому нараховує 2 тисячі голів корів. Отже ТОВ"ВО"Моліс" необхідно збудувати вісім ферм.

Витрати на будівництво однієї ферми(а частіше це буде реконструкція вже існуючої) складає в середньому 353,7975 тис. грн., а на будівництво восьми

ферм - 2830,38 тис. грн. Будівництво комплексу ферм планується протягом п'яти років: 01.07.2018-01.08.2023 років. Програма робіт по будівництву комплексу ферм має наступну структуру: перший рік будівництва - 30%, другий рік - 25%, третій рік - 20%, четвертий -15%, п'ятий рік будівництва - 10% робіт.

Для реалізації напрямів підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства розглядається два шляхи: перший - 100% вкладання коштів на будівництво комплексу ферм ТОВ "ВО"Моліс", другий - 30% вкладання коштів ТОВ "ВО"Моліс", 45% за рахунок Державних, 25% за рахунок окремих фермерських господарств.

При реалізації першого напрямку вкладання коштів буде в наступній пропорції: перший рік - 849,114 тис. грн., другий рік -707,595 тис. грн, третій - 566,076 тис. грн, четвертий - 424,557 тис. грн, п'ятий - 283,038 тис.грн. При другому, (відносно вкладання грошових коштів в ТОВ "ВО"Моліс") перший рік 254,7342 тис. грн, другий - 212,2785 тис. грн, третій - 169,8228, четвертий - 127,3671 тис. грн., п'ятий - 84,9114 тис. грн. Перші удої корів будуть приносити на третьому році реалізації (перші чотири ферми). Для виробництва готової продукції використовувалось 35% сирого молока яке закупалося за ціною 2,2 грн. за літр, а 65% становить сировина виготовлена на основі сухого молока, із-за чого підприємство має низьку якість продукції та невеликі об'єми реалізації. Із одного кілограма сухої молочної суміші отримують 7,5 літрів молока, 1 кілограм сухої молочної суміші коштує 10 гривень До 2017 року із-за відсутності.

В таблиці 3.1 відображено розрахунок показника чистого прибутку по першому напрямку. Чистий прибуток розраховується за спрощеною схемою. Не враховуються поточні витрати по позиках на проекти які вже запуснені (проекти 2015-2016 років).

Починаючи з 2018 року підвищена ціна реалізації 1 кілограма кінцевої продукції за рахунок покращення якості поставки сировини якості поставок сировини ціна збільшується на 15,3% ($14,45 \cdot 1,153 = 16,6608$) При цьому

знижена ціна закупівлі молока, оскільки ліквідуються витрати часу та шляху на доставку сировини з інших областей та зменшення витрат пов'язаних з наявністю браку сировини. Ціна закупівлі знизилася на 10% становить 1,98 грн/л. Обсяг реалізації готової продукції збільшується за аналізований період в середньому на 11,243% відповідно до попереднього. Інша допоміжна сировина та інші витрати пов'язані з виробництвом і залишаються на одному рівні для зручності розрахунку оскільки приклад є гіпотетичним.

Таблиця 3.1-Розрахунок показника чистого прибутку за період реалізації будівництва фермерського господарства: 2018-2022 роки, при урахуванні 100% вкладання капіталу ТОВ «ВО «Моліс»

Показник	Період реалізації проекту				
	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
1. Об'єм реалізації, тис.грн	384,6548	423,5214	519,4467	617,9042	665,8085
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	226,0997	250,3054	278,9959	311,3195	292,4911
3. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн	272,3669	301,2475	334,6129	371,6116	357,4581
4. Чистий прибуток, тис.грн	842,1598	917,0541	138,6253	184,7194	231,2627

Гіпотетичний рівень ціни сировини та натуральне молоко в 2019 році залишиться на рівні 2018, оскільки для спрощення розрахунків не враховується фактор часу та рівень інфляції.

Починаючи з 2020 року (3-го року реалізації проекту) собівартість зменшиться за рахунок постачання сировини від власних ферм в кількості 36000,00 л молока по внутрішньо корпоративній ціні з урахуванням норм прибутковості ферми 25%, - 1,53 грн/л.Адміністративні витрати та витрати на

зберігання також залишаються на тому ж рівні в порівняно з попереднім періодом.

До кінця реалізації напряму підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємство буде забезпечене на 100% натуральним молоком, що призведе до покращення якості та конкурентоспроможності випускаємої продукції. Починаючи з 2022 року підприємство має надлишок молока 5-6 тон на рік. Це дає можливості для додаткового доходу за рахунок реалізації молока іншим виробникам молочної продукції, що не мають власної сировинної бази.

Розрахунок показника чистого прибутку за другим напрямом відображено в таблиці, див. табл. 3.2

Таблиця 3.2-Розрахунок показника чистого прибутку за період інвестиційного проекту (2018-2022 роки) при урахуванні 30% вкладених коштів ТОВ «ВО «Моліс»

Показник	Період реалізації проекту				
	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
1. Об'єм реалізації, тис.грн	384,6548	423,5214	519,4467	617,9042	665,8085
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	226,0997	250,3054	279,6844	323,3777	306,2719
3. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн	272,3669	301,2475	341,5034	383,6698	371,2389
4. Чистий прибуток, тис.грн	842,1598	917,0541	133,4575	175,6758	220,9271

Для наглядного відображення джерел формування грошового потоку в порівнянні двох напрямів підвищення інвестиційно-інвестиційної привабливості підприємства подано таблицю 3.3.

Таблиця 3.3-Порівняння показники ефективності проектів за двома шляхами реалізації.

Показники	100% внесок в ТОВ "ВО"Моліс	30% внесок в ТОВ "ВО"Моліс"
1	2	3
Економічна ефективність інвестицій в результаті додаткового випуску продукції на одну гривню	0,1207	0,7784
Зниження собівартості продукції в розрахунку на одну гривню інвестицій	0,049	0,2774
Термін окупності інвестицій	20,448	3,6047

Відсоток за користування позиковими коштами 10,83% від суми позики. Джерелом позикових інвестиційних коштів автор роботи пропонує розглядати інвестиційний фонд розвитку регіонів. Низька ставка на користування позиковими коштами в порівнянні до існуючих кредитних ставок на сьогоднішній день пояснюється тим що, інноваційний проект спрямований на розвиток ТОВ "ВО"Моліс", а й регіону в цілому.

При розрахунку грошового потоку щодо реалізації інвестиційного проекту автором роботи не враховувалися амортизаційні відрахування, оскільки їх нарахування почне здійснюватися після здачі всього комплексу ферм в експлуатацію, тобто на кінець проектного періоду.

Проаналізувавши два напрями підвищення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, наглядно видно що перевагу має другий шлях. Вигоди при реалізації цього проекту має не лише ТОВ "ВО"Моліс", а й окремі господарства, оскільки мажоритарним власником є Держава яка захищає інтереси всіх сторін. Окрім економічного ефекту створюється і соціальний ефект, бо являється тенденція до розвитку регіону загалом. Як відомо, будь-яка

Держава має стабільне економічне становище лише за умов належного розвитку регіонів.

3.3 Визначення ефективності інвестиційного проекту на ТОВ"ВО"Моліс"

Для належного розуміння ефективності будь-якого проекту необхідно розраховувати показники економічної ефективності інвестицій. Автором роботи розраховано три показники ефективності інвестицій для двох проектів щоб остаточно підтвердити переваги другого проекту. Показниками ефективності інвестицій які розглядаються в роботі, є: вихід готової продукції на одну гривню інвестицій, зниження собівартості продукції в розрахунку на одну гривню інвестицій, період окупності інвестицій. Ці показники зведені до таблиці, див. табл. 3.4 (додаток В)

Як видно з таблиці, економічна ефективність додаткового випуску інвестицій по першому проекту менше нормативного значення - $\Theta_n=0,15$, тоді $\Theta_1=0,1207$

Рентабельність продукції характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності, арентабельність продажів є одним з найважливіших показників ефективної діяльності компанії, характеризує ефективність продажів підприємства. Проаналізувавши показники даної групи,що зведені до таблиці, див. табл.. 3.5, можна зробити висновки, що другий проект є більш рентабельним.

Збільшення об'єму реалізації продукції більше ніж в два рази на кінець реалізації проекту (2022) порівняно з початком реалізації проекту (2018рік) пояснюється, як вже зазначалося, покращенням якості продукції, що підвищило попит на неї . Підвищення якості продукції (за рахунок поступового збільшення частки молока від 35% в 2018 році до 100% в 2022 році.

Таблиця 3.5 Аналіз показників рентабельності по запропонованим проектам

Показник	Формула для розрахунку	Показники першого проекту					Показники другого проекту				
		2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Рентабельність продукції	$\frac{\text{Табл. 3.1 р. 4}}{\text{табл. 3.1 р. 2}}$	3,7247	3,6637	0,4969	0,5933	0,7907	3,7247	3,6637	0,4772	0,5433	0,7213
2. Рентабельність продажу	$\frac{\text{Табл. 3.1 р. 4}}{\text{табл. 3.1 р. 1}}$	2,1894	2,1653	0,2669	0,2989	0,3473	2,1894	2,1653	0,2569	0,2843	0,3318
3. Рентабельність основної діяльності	$\frac{\text{Табл. 3.1 р. 3}}{\text{табл. 3.1 р. 1}}$	0,7081	0,7113	0,6442	0,6014	0,5369	0,7081	0,7113	0,6574	0,6209	0,5576

Реалізація інвестиційного проекту за другим шляхом розвитку неможлива без належної передумови щодо охочого сприяння розвитку кластерного типу діяльності молочної галузі на регіональному рівні, оскільки, вже існує ряд програм з орієнтацією на вертикально-інтегральне об'єднання підприємств певної галузі. Прикладом є: програма підтримки: "Купуй Запорізьке - обирай своє".

Висновки до 3 розділу

Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості ТОВ "ВО"Моліс" наведено в другому розділі, показує, що основним напрямом покращення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства має бути вирішення питання постачання сировини.

Україна має всі необхідні передумови для розвитку молоко продуктивного підкомплексу АПК: сприятливі природно-кліматичні умови, потужний потенціал з виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, традиції і навички ведення справи селянами. Нині важливим є відродження цих традицій, а також використання світового досвіду ефективного ведення молочного господарства.

Вертикальна інтеграція, як одна з позитивних принципів позиції галузі, дозволила створити єдиний центральний ринок для реалізації молока, ліквідувала велику кількість посередників, впорядкувала закупівельні і роздрібні ціни, забезпечила збільшення обсягів виробництва молока.

Опираючись на досвід країн, в яких молочна промисловість перейшла на новий етап розвитку: створення вертикально-горизонтальних зв'язків між постачальниками сировини (ферми), виробниками кінцевої продукції, державою та точками реалізації, українському виробнику молочної продукції треба заручитися підтримкою держави на шляху створення корпоративних формувань на регіональному рівні (кластерів). При цьому необхідне гармонійне поєднання решти механізмів і державних резервів з метою стимулюючих, контролюючих та інформаційних функцій в інвестиційній сфері.

Проаналізувавши два варіанти проекту на довгостроковий період, щодо створення фермерського господарства: перший шлях - 100% вкладання власних коштів у будівництво комплексу ферм, другий, з 30% вкладанням власних коштів, а решта: 45% за рахунок державних, 25% за рахунок окремих фермерських господарств, наглядно видно що перевагу має другий шлях. Вигоду при реалізації цього проекту має не лише ТОВ "ВО"Моліс", а й окремі господарства, оскільки мажоритарним власником є Держава яка захищає інтереси всіх сторін. Окрім економічного ефекту, буде досягнуто мети - значного поліпшення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, завдяки чому воно отримає можливість залучати стратегічних інвесторів для переоснащення основного виробництва на базі найсучасніших технологій.

ВИСНОВКИ

1. Інноваційно-інвестиційна діяльність – це процес реалізації результатів інтелектуальної праці в різних видах майнових та інтелектуальних цінностях, які мають грошову оцінку та які вкладені в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, в результаті якої формується прибуток або інший соціально-економічний ефект.

2. Взагалі, інноваційна діяльність тісно пов'язана з інвестиційною діяльністю, оскільки серйозні інновації неможливо уявити без значних інвестицій, а ефективні інвестиції без інновацій.

3. Молочна промисловість, як окрема галузь харчової промисловості являє собою сукупність багатьох виробництв. Молочна промисловість виробляє продукцію харчового, технічного та медичного призначення. Основою виробництва трьох основних видів продукції є види і властивості сировини, що переробляється (молоко). Цінність молочних продуктів полягає в тому що вони містять необхідні для харчування людини білки, жири, вуглеводи, мінеральні речовини та вітаміни. В даний час молочна промисловість виробляє більше 2000 видів виробів. На сьогоднішній день асортиментна лінія ТОВ "ВО "Моліс" містить близько 80 найменувань продукції. Асортимент вироблюваної продукції включає: сири плавлені, сири тверді, масло вершкове, йогурт, сметана, ряжанка, молоко та інше. Кожен вид виробленої продукції виробляється згідно вимогам нормативно-технічної документації. В процесі всієї діяльності ТОВ "ВО"Моліс", його найважливішим завданням є забезпечення виробництва якісною сировиною і збереження властивостей молока.

4. Зробивши фінансово-економічний аналіз підприємства використовуючи дані взяті з фінансового звіту №1-5 за 2015-2017 роки, які приведені в додатках А та Б, а також оцінивши відповідні аналітичні дані, можна стверджувати, що ТОВ "ВО"Моліс" має доволі нормальний фінансовий стан, що підтверджується багатьма показниками наведеними в таблицях

підпункту 2.2 та їх позитивною динамікою. Маючи деякі недоліки в фінансового-економічній діяльності, підприємство повинно направити всі зусилля для впровадження інноваційно діяльності за для подальшого залучення великих інвестицій.

5. Опираючись на досвід країн в яких молочна промисловість перейшла на новий етап розвитку: створення вертикально-горизонтальних зв'язків між постачальниками сировини (ферми), виробниками кінцевої продукції, державою та точками реалізації. Українському виробнику молочної продукції треба залучитися підтримкою держави на шляху створення корпоративних формувань на регіональному рівні (кластерів). З урахуванням діючого ринкового механізму необхідне відновлення державних, регулюючих, стимулюючих, контролюючих та інформаційних функцій в інвестиційній сфері. Досвід країн з розвинутим молочним господарством дає важливі та повчальні уроки для України.

6. З огляду на показники фінансово-економічного стану, видно, що ТОВ "ВО"Моліс" має середні інноваційні можливості. В якості інноваційного проекту в роботі запропоновано розглянути проект щодо модернізації та утворення нових пунктів прийому молока по Запорізькій області з урахуванням ринкових цін, станом на 01.01.2018 року. Період модернізації та утворення нових пунктів прийому пропонується за 6 місяців: з 01.01.2018-01.07.2018 роки. Це пояснюється нормальною фінансовою забезпеченістю підприємства, забезпеченістю ресурсами та залучення незначного обсягу позичкових засобів. Інноваційний проект на короткострокову перспективу, це тактичний захід стосовно покращення якості сировини, а його швидка та ефективна реалізація дає всі передумови інновації на довгостроковий період.

7. Розвиток кластерного типу об'єднань підприємств на прикладі галузі Запорізького регіону до числа якого можуть входити (як пропонує автор роботи): виробник молочної продукції ТОВ "ВО"Моліс", постачальник сировини комплексу ферм, Держава, пункти прийому молока по районах Запорізької області, незалежні лабораторії та мережа оптових баз з реалізації

кінцевої продукції. Існуюча на сьогоднішній день ситуація на ринку молочної продукції яка характеризується досить швидкою експансією зарубіжних інвесторів які викупувають цілі підприємства з надією в недалекій перспективі одержувати якісну та дешеву сировину за рахунок розвитку фермерських господарств. Ситуація що склалася повинна занепокоїти в першу чергу органи державного управління. Якщо більша кількість активів підприємств молочної галузі будуть викуплені зарубіжними підприємствами, це може призвести до підвищення цін на молочну продукцію, до цін в країнах з розвиненою ринковою економікою та стабільним фінансово-економічним становищем. Захист вітчизняного споживача та виробника можливий шляхом утворення кластерів (корпоративів) на регіональному рівні з вертикально-горизонтальною інтеграцією зв'язків між партнерами. Цей досвід в молочній галузі спостерігається в ряді країн Європи, Англії, Данії, Америці, Канаді та Новій Зеландії, які є лідерами і до сьогодні на цьому ринку ще з середини 20 століття. При наявності власної сировинної бази продукція ТОВ "ВО"Моліс" може мати більше конкурентних переваг на ринку молочної продукції, тому, звичайно і запропоновано інвестиційний проекти на створення власних фермерських господарств.

8. Задля визначення ефективності запропонованих проектів на довгостроковий період, було проведено певні розрахунки та аналізи з яких видно, що більшу перевагу має все ж таки другий проект в який вкладено 30% власних коштів, останні кошти отримані від Держави та інших фермерських господарств. При реалізації цього проекту вигоду матиме не тільки ТОВ "ВО"Моліс", а й регіон взагалі, що не маловажно для Держави в цілому.

Отже, в ході роботи, було розглянуто ряд питань, проведено аналізи підприємства харчової промисловості, в результаті чого автором роботи встановлено, що підприємство молочної галузі ТОВ "ВО"Моліс" можна вважати привабливим і доцільно впроваджувати нові проекти, реалізація яких зробить підприємство ще привабливішим і дасть можливість для подальшого залучення не тільки українських інвесторів, а й іноземних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність": ВР N 1561-XII (1561-12) від 18.09.91, ВВР, 1991, N 47, 647с.
2. Закон України "Про інноваційну діяльність": 4.07.2002 року N 40-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 36, 266с.).
3. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна № 49/121 від 26.01.2001. - 16с.
4. Методики проведення поглибленого аналізу фінансово - господарського стану підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань банкрутства (ДГУ) №81 від 27.06.1997. - 22с.
5. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Наказ Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006. - 25с.
6. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємства та організації : Лист Державної податкової адміністрації України (ДПА) №759/10/20-2117 від 27.01.1998. - с.15
7. Методичні рекомендації щодо проведення аналізу фінансово стану підприємства-боржника при отриманні відстрочок (розстрочок): Лист Державної податкової адміністрації України (ДПА) №7141/10/20-0017 від 15.06.1998. - 9с.
8. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс/ И.А. Бланк. - К.: Ника Центр, Эльга, 2001. - 520с.
9. Богатин Ю.В. Оценка эффективности бизнеса и инвестиций: учеб. пособие для вузов/ Ю.В. Богатин, В.А. Швандар. - М.: Финансы, Юнити-Дана, 1999. - 254с.
10. Гаєвська Л.М. Економіка та організація діяльності фірми: навч. Посібник/Л.М. Гаєвська. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. – 164с.

11. Гальчинський А.С. Інноваційна стратегія українських реформ/ А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.К. Кінах, В.П. Семиноженко. – К.: Знання України, 2002. – 326с.
12. Герасимчук А.Є. Економіка та організація виробництва: підручник/ В.Г. Герасимчук, А.Є. Розенплентер. - К.: Знання, 2007. – 648с.
13. Гетьман О.О. Економічна діагностика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 307с.
14. Денисенко М. П. Основи інвестиційної діяльності: підручник для студентів / Денисенко М.П. – К.: Алеута, 2003. – 338с.
15. Завлин П. Н. Инновационный менеджмент: справ. пособие/ П.Н. Завлин, А.К. Казанцев, Л.Э. Миндели. – изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Центр исследований и статистики науки, 1998. – 236с.
16. Загородній А.Г. Інвестиційний словник: навч. Посібник/ А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Г.О. Патрин. - Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. - 512с.
17. Загорна Т.О. Економічна діагностика: навчальний посібник/ Т.О. Загорна. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400с.
18. Іващенко О.В. Економіка міжнародної інвестиційної діяльності: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 8.050107 "Економіка підприємства" денної та заочної форми навчання/ О.В. Іващенко – Запоріжжя, 2017. - 112с.
19. Крив`язюк І.В. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ І.В.Крив`язюк - К.: Кондор, 2015. – 366с.
20. Кузык Б. Н. Стратегия инновационного прорыва/ Б.Н. Кузык, Ю.В. Яковец. – М.: Экономика, 2004. – 632с.
21. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник/ Л.О. Лігоненко, М.В. Тарасюк, О.О. Хіленко – К.: Київський Національний торгово-економічний університет, 2005. – 377с.

22. Минаков С.Н. Инвестиции в условиях рыночной экономики: учебное пособие для студентов ЗГИА экономических специальностей/ С.Н. Минаков, И.И. Сахарцева, М.А. Ажажа. - Запорожье: ЗГИА, 2003. - 348с.
23. Минаков С.Н. Рынок: инновационные процессы и экономическая эффективность производства: учебное пособие/ С.Н. Минаков. - Запорожье: Издательство ЗГИА, 1996. - 224с.
24. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник/ С.Ф. Покропивний. - К.: КНЕУ, 2003. - 608с.
25. Савицкая Г.В. Экономический анализ: 10-е изд., испр./ Г.В. Савицкая. - М.: Новое знание, 2004. - 640 с.
26. Стельмашук А. М. Економіка і організація інноваційної діяльності / А. М. Стельмашук. - Тернопіль: Економічна думка, 2001. - 176с.
27. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: учебник/ Р.А. Фатхутдинов. - 4-е изд. - СПб. - Питер: 2003. - 400с.
28. Шегда А.В. Економіка підприємства: навч. посібник/ А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін., - 2-ге вид; стер. - К.: Знання-Прес, 2002. - 335с.
29. Штангрет А.М. Оцінка бізнесу: навчальний посібник/ А.М. Штангрет, О.І. Копилук. - К.: Знання, 2007. - 335с.
30. Щербіна В.С. Господарське право: підручник.-3-тє вид., перероб. І доп. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 656с.
31. Арзянцев Е. Высокие технологии- высококачественный продукт/ Е. Арзянцев // Деловой весник. - 2007. - №11. - С.18-19.
32. Васильчак С.В. Оцінка формування попиту на ринку молочних продуктів/ Васильчак С.В.// Економіка АПК. - 2005. - №2. - С.95-100.
33. Васильчан С.В. Формування ринку молока в Європейському Союзі: уроки для України/ С.В. Васильчан // Економіка АПК. - 2005.- №5. - С.139-143.
34. Веселовська О.Є. Деякі аспекти формування оптимальної структури джерел інвестиційних ресурсів підприємства/ О.Є. Веселовська// Економіка, фінанси, право. - 2006. - №9. - С.15-18.

- 35.Гаман М. В. До проблем термінології в законодавстві про інновації / Гаман М.В.// Науковий часопис Хмельницького інституту регіонального управління та права з питань правознавства, управління та економіки. – 2003. – № 3-4. – С.323-326.
- 36.Дегтярьова Ю.В. Роль інвестицій у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства/ Ю.В. Дегтярьова// Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. - №12 (91). - С.61-64.
- 37.Загорная Т. О. Роль инновационно-инвестиционной стратегии в системе формирования конкурентных преимуществ предприятия/ Т.О.Загорная// Економічний простір. – 2016. – № 23/2. – С.220-227.
- 38.Загорняк Н. Інвестиційна діяльність у харчовій промисловості в Україні/ Н. Загорняк// Економіка України. – 2003. - №2. - С.47-51.
- 39.Іванілова О.С. Інноваційний потенціал підприємства/ О.С. Іванілова, О.М. Торяник// Економіка, фінанси, право. – 2004. - №12. - С.5-7.
- 40.Ландик В. Внутрішні джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства/ В. Ландик// Економіка України. – 2001. - №12. - С. 19-23.
- 41.Мостенська Т.М. Стан і проблеми розвитку ринку молочних продуктів в Україні/ Т.М. Мустенська// Економіка АПК. – 2004. - №3. - С.43-50.
- 42.Пуліна Т.В. Визначення передумов розвитку підприємства харчової промисловості запорізького регіону на основі кластерного підходу/ Т.В. Пуліна// Держава та регіони. Серія: економіка та підприємства. – 2018. - №1. - С.129-135.
- 43.Сичевський М.П. Проблеми інвестиційного розвитку харчової промисловості України/ М.П. Сичевський// Економіка АПК. – 2007. - №7. - С.21-26.
- 44.Стадник В.В. Теоретико-методологічні основи інвестування розвитку підприємства/ В.В. Стадник// Актуальні проблеми економіки. – 2015. - №1 (79). - С.60-69.

- 45.Теслюк С.Р. Прогноз виробництва молока та перспективи задоволення потреб населення в молочних продуктах на Запоріжжі/ С.Р. Теслюк// Економіка АПК. – 2005. - №10. - С.37-42.
- 46.Теслюк С.Р. Удосконалення інтеграційних відносин в Запорізькій області/ С.Р. Теслюк//. Економіка АПК. – 2004. - №7. - С.42- 44.
47. Тягунська Т.Д. Класифікація інвестицій/ Т.Д. Тягунська// Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. - №9 (64). - С.37-41.
48. Уляницький Д. От сыра к молоку и обратно/ Д. Ульянский// Эксперт. – 19-25 ноябрь 2007. - №45. – С.32-38.
- 49.Чабан В.Г. Інноваційний потенціал підприємства, та його оцінка/ В.Г. Чабан//Фінанси України. 2006. - №5. – С.142-148.
- 50.Шевельова С.О. Світовий досвід ведення молочного господарства/ С.О. Шевельова// Економіка АПК. – 2001. - №3. - С.121-125.
- 51.<http://zakon.rada.gov.ua>
52. [http:// pidruchniki.com.ua](http://pidruchniki.com.ua)
- 53.<http://smida.gov.ua>
- 54.[http:// www.dividend.com.ua](http://www.dividend.com.ua)
- 55.<http://www.zakon.nan.ua>.
56. [http:// www.molis.ua](http://www.molis.ua)

ДОДАТОК А

Дата з 01.01.2015 по 31.12.2017

Підприємство

Товариство з обмеженою

відповідальністю "Виробниче об'єднання "Моліс"

Територія д/н Запорізька, Орджонікідзевський
69001 м. Запоріжжя б-р Шевченка, 31

ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ

Коди

за ЄДРПОУ 32835306

за КОАТУУ 2310137500

за КОПФГ 10

Організаційно-правова
форма господарювання

Орган державного управління

Вид економічної діяльності

Одиниця виміру:

Адреса:

Не визначено

Перероблення молока та виробництво сиру

тис.грн.

д/н Запорізька, Орджонікідзевський 69001 м. Запоріжжя б-р Шевченка, 31

за СПОДУ

за КВЕД 15.51.0

БАЛАНС

(зведені дані за 2015-2017 роки)

Актив	На початок 2015 року	На кінець 2015/ початок 2016 року	На кінець 2016/ початок 2017 року	На кінець 2017 року
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:				
- залишкова вартість	0	10,7	17,1	12
- первісна вартість	0	11,2	21,8	22
- накопичена амортизація	0	0,5	(4,7)	(10)
Незавершене будівництво	2129,8	2923,9	2236,6	4653
Основні засоби:				
- залишкова вартість	53392,6	58299,3	59633	65615
- первісна вартість	59384,6	67212,8	72469,2	83368
- знос	5992	8913,5	(12836,2)	(17753)

Продовження додатку А

1	2	3	5	6
Довгострокові біологічні активи:				
-справедлива (залишкова вартість)	0	0	0	0
- первісна вартість	0	0	0	0
- накопичена амортизація	0	0	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:				
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0	0	0
- інші фінансові інвестиції	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0	0	0
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	0	0	0	0
Первісна вартість інвестицій нерухомості	0	0	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	0	0	(0)	(0)
Відстрочені податкові активи	0	0	0	0
Гудвіл	0	0	0	0
Інші необоротні активи	0	0	0	0
Гудвіл при консолідації	0	0	0	0
Усього за розділом І	55522,4	61233,9	61886,7	70280
ІІ. Оборотні активи				
Виробничі запаси	9108,8	7263,4	7924,8	7262
Поточні біологічні активи	0	0	0	0
Незавершене виробництво	0	0	13856	11455
Готова продукція	13286,6	12325,4	3056,1	2515
Товари	27,8	708	0	0
Векселі одержані	0	549,7	500	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:				
- чиста реалізаційна вартість	20586,1	11703,9	26893,4	22698

Продовження додатку А

1	2	3	5	6
-первісна вартість	20586,1	11703,9	26893,4	22698
-резерв сумнівних боргів	0	0	(0)	(0)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
- за бюджетом	5152,4	0	0	47
- за виданими авансами	0	2436,4	1869,1	2352
- з нарахованих доходів	0	0	0	0
- із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	10716	2637,6	8713,1	2042
Поточні фінансові інвестиції	0	4044,3	8197,2	30507
Грошові кошти та їх еквіваленти:				
- в національній валюті	376,5	457,9	1566	343
- у т.ч. в касі	0	0	0	0
- в іноземній валюті	0	0	0,5	1
Інші оборотні активи	1223,6	466,3	3881	6114
Усього за розділом II	60477,8	42592,9	76457,2	85336
III. Витрати майбутніх періодів	10,9	1904,9	11,4	529
IV. Необоротні активи та групи вибуття	0	0	0	0
Баланс	116011,1	105731,7	138355,3	156145
Пасив	На початок 2015	На кінець 2015 на початок 2016	На кінець 2016 на початок 2017	На кінець 2017
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Статутний капітал	16000	16000	21500	21500
Пайовий капітал	0	0	0	0
Додатково вкладений капітал	0	0	0	0

Продовження додатку А

1	2	3	4	5
Інший додатковий капітал	35419,9	27240,7	27284,2	28428
Резервний капітал	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3505,1	1756,5	5614,6	(1052)
Неоплачений капітал	0	0	(0)	(0)
Вилучений капітал	0	0	(0)	(0)
Накопичена курсова різниця	0	0	0	0
Усього за розділом І	54925	44997,2	54398,8	48876
Частка меншості	0	0	0	0
ІІ. Забезпечення наступних виплат та платежів				
Забезпечення виплат персоналу	0	0	350,6	952
Інші забезпечення	0	0	0	0
Суми страхових резервів	0	0	0	0
Суми часток перестраховиків у страхових резервах	0	0	0	0
Цільове фінансування	0	394,6	0	321
Усього за розділом ІІ	0	394,6	350,6	1273
ІІІ. Довгострокові зобов'язання				
Довгострокові кредити банків	0	1213,8	2999,8	10000
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	14973	15000	24942,9	49771
Відстрочені податкові зобов'язання	0	9428,4	7356,3	5673
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0
Усього за розділом ІІІ	14973	25642,2	35299	65444
ІV. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	23019,3	22128,1	20000,7	24791
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язання	0	0	15000	0
Векселі видані	1943	0	0	0

Продовження додатку А

1	2	3	4	5
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9967,8	10583,2	10030,3	11637
Поточні зобов'язання за розрахунками:				
- з одержаних авансів	0	1,7	3,7	6
- з бюджетом	6783,1	535	913,5	1674
- з позабюджетних платежів	0	0	0	0
- зі страхування	375,5	352,7	514,1	447
- з оплати праці	864,5	793	886,8	884
- з учасниками	0	0	0	250
- із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	3159,9	301	957,8	863
Усього за розділом IV	46113,1	34697,7	48306,9	40552
V. Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0
Баланс	116011,1	105731,7	138355,3	156145

ДОДАТОК Б

Дата з 01.01.2015 по 31.12.2017

Підприємство

Товариство з обмеженою відповідальністю
"Виробниче об'єднання "Моліс"Коди
за ЄДРПОУ 32835306

Територія д/н Запорізька, Орджонікідзевський, 69001

за КОАТУУ 2310137200

м. Запоріжжя б-р Шевченка, 31

Організаційно-правова форма
господарювання

ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ

за КОПФГ 10

Орган державного управління

Не визначено

за СПОДУ0

Вид економічної діяльності

Перероблення молока та виробництво сиру

за КВЕД15.51.0

Одиниця виміру:

тис.грн.

Адреса:

д/н Запорізька, Орджонікідзевський 69001 м. Запоріжжя б-р Шевченка, 31

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

(зведені дані за 2015-2017рр.)

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	за 2015 рік	за 2016 рік	за 2017 рік
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	161447,8	221991,5	299960
Податок на додану вартість	(26908)	36987,2	49992
Акцизний збір	0	0	0
	0	0	0
Інші вирахування з доходу	(9230,3)	(721,5)	(3279)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	125309,5	184282,8	246689
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(111625,6)	(156875,3)	(217392)
прибуток	13683,9	27407,5	29297
збиток	0	0	0
Інші операційні доходи	990,4	631,1	398

Продовження додатку Б

1	2	3	4
У т.ч. дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	(4701,9)	0	0
Адміністративні витрати	(4701,9)	(8857,3)	(8268)
Витрати на збут	(2270,6)	(5073,8)	(8953)
Інші операційні витрати	(1840,3)	(985,5)	(5653)
У т.ч. витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних у наслідок сільськогосподарської діяльності	0	0	0
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	5861,5	13122	6821
- збиток	0	0	0
Дохід від участі у капіталі	0	0	0
Інші фінансові доходи	3,1	16,3	645
Інші доходи	13268,6	40115,6	66400
Фінансові витрати	(5453,9)	(6210,2)	(11215)
Витрати від участі у капіталі	0	0	0
Інші витрати	(14074,8)	(40990,1)	(67213)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	0	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	0	6053,6	0
- збиток	(395,5)	0	(4562)
У т.ч. прибуток від припиненої діяльності та/або від переоцінки необоротних активів та групи вибуття у наслідок припинення діяльності	1353,1	0	0
У т.ч. збиток від припиненої діяльності та/або збиток від переоцінки необоротних активів та групи вибуття у наслідок припинення діяльності	0	0	0

Продовження додатку Б

1	2	3	4
Податок на прибуток від звичайної діяльності	0	(603,5)	(459)
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	0	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	0	5450,1	0
- збиток	(1748,6)	0	(5021)
Надзвичайні:			
- доходи	0	0	0
- витрати	0	0	0
Податки з надзвичайного прибутку:	0	0	0
Частка меншості	0	0	0
Продовження додатку Б			
1	2	3	4
Чистий:			
- прибуток	0	5450.1	0
- збиток	(1748,6)	0	(5021)
Забезпечення матеріального заохочення	0	0	0

II ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	за 2015 р.	за 2016р.	за 2017р
1	2	3	4
Матеріальні витрати	91328,1	148790	197732
Витрати на оплату праці	9321,9	15578,9	19588
Відрахування на соціальні заходи	3449	5266,3	6564
Амортизація	3329,8	4035,5	5090
Інші операційні витрати	10480,1	16229,7	26601
Разом	117908,9	189900,4	255575

Продовження додатку Б

ІІІ РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	за 2015 рік	за 2016 рік	за 2017 рік
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	0	0	3
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	0	0	0
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	0	0	0
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	0	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	0	0	0

ДОДАТОК В

Джерела формування грошового потоку у порівнянні 2-х шляхів будівництва фермерського господарства

Показник	При будівництві фермерського господарства з 100% вкладанням коштів ТОВ «ВО «Моліс»					При будівництві фермерського господарства з ці ТОВ «ВО «Моліс», держави та окремих піталу ТОВ «ВО «Моліс»)				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Необхідна сума капіталу для будівництва, тис.грн	849,114	707,595	566,076	424,557	283,038	254,7342	212,2785	169,8228	127,3671	84,9114
Чистий прибуток, тис.грн	82,2159	91,7054	138,6253	184,719	231,2627	82,2159	91,7054	133,457	175,675	220,927
Позичковий капітал, тис.грн	766,8981	615,8896	427,4507	239,838	51,7753	172,5183	120,5731	36,3658	-	-
% за кредит, тис.грн	83,05	66,7004	46,2929	25,9744	5,6072	-	-	3,9384	-	-
Загальна сума позичкового капіталу, тис.грн	849,9481	682,590	473,7436	265,8124	57,3825	-	-	40,3042	-	-